

2016. I–III. negyedév

KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL

A KSH JELENTI
GAZDASÁG ÉS TÁRSADALOM

2016. I–III. negyedév

Budapest, 2016

© Központi Statisztikai Hivatal, 2016

ISSN 1219–6754

A kézirat lezárásának dátuma: 2016. november 29.

Készült a Tájékoztatási főosztályon,
a KSH összes szakfőosztályának közreműködésével

Felelős kiadó: Dr. Vukovich Gabriella elnök

Felelős szerkesztő: Freid Mónika főosztályvezető

Vezető szerkesztő: Andrejcsik Linda osztályvezető

Készítették:

Andrejcsik Linda, Bakos Norbert, Deák Tiborné, Herzog Tamás,
Jávorszkyne Nagy Anikó, Kelemen Nóra, Kovács Krisztián,
Majoros Marcella, Molnár Beatrix

Internet: <http://www.ksh.hu>

kiadvanyrendeles@ksh.hu

345-6789 (telefon), 345-6788 (fax)

Borítóterv: Lounge Design Kft.

Nyomdai kivitelezés: Xerox Magyarország Kft. – 2016.060

TARTALOM

GAZDASÁG ÉS TÁRSADALOM, 2016. JANUÁR–SZEPTEMBER.....	4
Összefoglalás	4
RÉSZLETES ÁTTEKINTÉS	15
<i>Makrogazdasági és pénzügyi folyamatok.....</i>	<i>15</i>
Hazai és nemzetközi makrogazdasági folyamatok	15
Külkereskedelem.....	21
Lakossági lakáshitelezés	25
<i>Ágazati teljesítmények.....</i>	<i>27</i>
Mezőgazdaság.....	27
Ipar.....	31
Építőipar	37
Lakásépítés és lakáspiace	38
Kiskereskedelem	41
Turizmus, vendéglátás	43
Szállítás, közlekedés.....	44
Energia	45
<i>Termelői és fogyasztói árak.....</i>	<i>47</i>
Mezőgazdasági termelői árak.....	47
Ipari termelői árak	47
Fogyasztói árak.....	48
<i>Társadalmi és jövedelmi folyamatok.....</i>	<i>52</i>
Népmozgalom.....	52
Foglalkoztatottság, keresetek	53
Személy sérüléssel közlekedési balesetek	62
FÜGGELÉK	64

GAZDASÁG ÉS TÁRSADALOM, 2016. JANUÁR–SZEPTEMBER

Összefoglalás

Hazai és nemzetközi makrogazdasági és pénzügyi folyamatok

- 2016 eddig eltelt időszakában a **globális gazdaságot** bővülés jellemezte, a folyamatok alakulására a nyersanyagok árcsökkenése és az alacsony hozamszintek mellett hatással volt az átalakulóban lévő kínai gazdaság teljesítménye. A túlnyomórészt fejlett országokat tömörítő OECD egészére számított GDP volumene – a 2016. I. negyedévi 1,7 és a II. negyedévi 1,6%-os bővülést követően – 2016 III. negyedévében 1,7%-kal¹ meghaladta az egy évvel korábbi szintet.
- 2016 I–III. negyedévében a meghatározó nemzetgazdaságok közül **Kína** gazdasági teljesítménye átlagosan 6,7, az **Egyesült Államoké** 1,5, **Japáné** 0,5%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest.¹
- Az előzetes adatok alapján 2016 I–III. negyedévében az **Európai Unió (EU-28)** tagországainak együttes teljesítménye – egyenletes növekedési ütem mellett – 1,8%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz mérten. A rendelkezésre álló adatok alapján a stagnáló Görögország kivételével a többi tagországban nőtt a teljesítmény, a nagyobb súlyú nemzetgazdaságok közül az Egyesült Királyságé 2,1, Németországé 1,8%-kal.²
- A magyar gazdaság teljesítménye 2013 folyamán növekedési pályára állt, ami folytatódott 2016 eddig eltelt időszakában. **Hazánk bruttó hazai terméke** – a KSH gyorsbecslése szerint – **2016 III. negyedévében** 2,0%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A bővüléshez számottevően hozzájárultak a piaci szolgáltatások és a mezőgazdaság teljesítménye, az iparé stagnált, az építőiparé ugyanakkor visszafogta a növekedést. A szezonálisan és naptárhatással kiigazított és kiegyensúlyozott adatok szerint az előző év azonos időszakához mérten a gazdasági teljesítmény – az uniós átlagnál kisebb mértékben – 1,4%-kal bővült. A valós gazdasági folyamatokat ebben az évben (kivételesen) a kiegyensúlyozottnál jobban reprezentáló, kiegyensúlyozás előtti adatok szerint a GDP volumene a III. negyedévben 1,8%-kal növekedett. Az

---

¹ Szezonálisan kiigazított. Forrás: az OECD adatbázisa.

² Szezonálisan és naptárhatással kiigazított. Forrás: az Eurostat adatbázisa.

előző negyedévhez képest – a szezonálisan és naptárhatással kiigazított index szerint – a gazdasági teljesítmény 0,2%-kal emelkedett.

- **2016 I–III. negyedévben** a GDP volumene – a 2016. I. negyedévi 1,1, a II. negyedévi 2,8 és a III. negyedévi 2,0%-os növekedés eredményeként – 2,0%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A bővülés forrása elsősorban a piaci alapú szolgáltatások teljesítményének növekedése volt. A nemzetközi összehasonlítások során használt szezonálisan és naptárhatással kiigazított és kiegyensúlyozott index szerint a gazdasági teljesítmény 2016 I–III. negyedévben – az uniós átlagtól elmaradva – 1,4%-kal emelkedett. (A rendelkezésre álló adatok alapján a régiós versenyársak mindegyikében nőtt a GDP volumene.)
- A **külkereskedelmi termékforgalomban 2016. I–III. negyedévben** – az első becslés szerint – a kivitel **értéke** 69,4 milliárd eurót tett ki, 2,9%-kal többet, mint 2015 ugyanezen időszakában. A behozatal értéke 61,7 milliárd euró volt, 1,2%-kal nagyobb az egy évvel korábbinál. A forgalom növekedési üteme exportban az elmúlt három, importban az elmúlt négy év azonos időszakát tekintve a legalacsonyabb. Külkereskedelmünk az első kilenc hónapot 7,7 milliárd eurós – harmadik éve növekvő és korábban nem tapasztalt nagyságú – aktívummal zárta, az egyenleg az egy évvel ezelőttihez képest 1,2 milliárd euróval javult.
- Az **év első nyolc hónapjában** a kivitel **volumene** 5,2, a behozatalé 5,9%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A külkereskedelmi termékforgalom **forintban mért árszínvonala** mérséklődött az egy évvel korábbihoz mérten, ennek mértéke az exportban 0,7, az importban pedig 2,9% volt. Az import árszínvonalának az exportét meghaladó mértékű csökkenése hatására a **cserearány** kedvezően változott, a javulás 2,3%. A **forint** az euróhoz képest 1,3, a dollárhoz viszonyítva 1,2%-kal gyengült a 2015. január–augusztusi időszakhoz viszonyítva.

Ágazati teljesítmények

- A 2010 óta folyamatosan növekvő **mezőgazdasági kibocsátás** értéke 2015-ben megközelítette a 2,5 ezer milliárd forintot, volumene azonban az előző évhez képest 2,3%-kal mérséklődött. A növénytermesztés volumene 8,0%-kal csökkent, az élő állatok és állati termékeké viszont 6,0%-kal emelkedett. A **folyó termelőfelhasználás** értéke 1,4, volumene 2,3%-kal bővült. A kibocsátás és a folyó termelőfelhasználás különbözete, a **bruttó hozzáadott érték** (1009 milliárd forint) folyó áron 1,1%-kal meghaladta az előző évit, volumene azonban 8,9%-kal elmaradt attól.

- 2016-ban az előző évinél 0,4%-kal kisebb területen, 5,1%-kal több, 7,9 millió tonna **kalászos gabona** termett. Az összes gabona termésátlaga felülmúlta a megelőző év, valamint a 2011–2015. évek átlagát is.
- A **szarvasmarha állomány** 2010 óta tartó növekedése tovább folytatódott, 2016. június 1-jén számuk (832 ezer) 14 ezerrel nagyobb volt a 2015. júniusnál. A több mint 3 milliós **sertésállomány** 99 ezerrel kevesebb volt az egy évvel korábbihoz képest. A 36,5 milliós **tyúkállomány** 1,4 milliós csökkenés után állt be. A **juhok** száma (1,2 millió) 34 ezerrel nőtt.
- A mezőgazdasági termelés **ráfordítási árai** 1,3%-kal alacsonyabbak voltak 2016 I–III. negyedévében, mint az előző év azonos időszakában. A **folyó termelőfelhasználás** árai 1,8%-kal csökkentek, a beruházások árszínvonala 1,9%-kal emelkedett. Az **agráröllő** értéke 100,4% volt.
- Az **értékesített** mezőgazdasági **termőföldek** területe 2015-ben az előző évi felére csökkent. A **termőföldárak** emelkedése 2010 óta töretlen, 2015-ben átlagosan 14%-kal magasabbak voltak az előző évinél. A **földbérleti díjak** 2010 és 2015 között minden művelési ágban több mint a másfélszeresükre emelkedtek. A megyék többségében egy hektár szántó bérleti díja a szántóterület árának 3–6%-át tette ki.
- **2016 szeptemberében az ipari termelés**³ volumene 3,7%-kal mérséklődött az egy évvel korábbihoz képest. (A munkanaphatástól megtisztított index értéke megegyezett a nyersadatával.) A visszafogottabb kereslet miatt a belföldi és az exportértékesítés egyaránt csökkent (5,0, illetve 3,4%-kal). Mindegyik ipari nemzetgazdasági ág termelése mérséklődött: a feldolgozóiparé 3,8, a bányászaté 3,1, az energiaiparé 0,7%-kal. A feldolgozóipari alágak többségében kevesebbet termeltek. A három legjelentősebb alág közül az élelmiszeripar 0,2%-kal nőtt, a járműgyártás és az elektronikai ipar egyaránt 0,6%-kal maradt el az egy évvel korábbtól.
- A szeptemberi ipari kibocsátás az **előző hónaphoz képest** – a szezonális és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 3,0%-kal mérséklődött.
- **2016 I–III. negyedévében az ipari termelés** volumene – hullámzó teljesítmény mellett – 1,5%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A bővülés forrása alapvetően a külső kereslet élénkülése volt: az összes értékesítés közel kétharmadát adó exporteladások volumene 1,4%-kal nőtt, a több mint egyharmadát adó belföldi

---

³ Az ipar összesen adata a teljes iparra, a többi adat a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások körére vonatkozik.

eladásoké 1,6%-kal csökkent. Az ipari ágak közül a **feldolgozóipar** termelése 1,9, az **energiaiparé** 1,6%-kal nőtt, a kis súlyt képviselő **bányászaté** ugyanakkor 21%-kal csökkent.

- 2016 január–szeptemberében a kibocsátás volumene 9 feldolgozóipari alágban emelkedett, a legnagyobb mértékben (11%) a szinte teljes egészében külpiacra termelő **elektronikai iparban**. (Az alágon belül a legjelentősebb súlyú elektronikus fogyasztási cikkek gyártása 6,8%-kal növekedett.) Szintén a feldolgozóipari átlagot meghaladó mértékben bővült a **fa-, papír- és nyomdaipar** (6,9%), a **villamos berendezés gyártása** (6,5%), az **egyéb feldolgozóipar** (5,0%), a **kohászat, fémfeldolgozás** (4,4%), valamint a **gumi-, műanyag- és építőanyagipar** (3,9%). A legnagyobb súlyú (31%) alágnak számító **járműgyártás** termelése 1,4%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A két meghatározó – az alág kibocsátásából együttesen 97%-kal részesedő – járműipari alágazat közül a közúti gépjármű gyártása 3,4%-kal csökkent, a közúti jármű alkatrészeinek gyártása 7,4%-kal nőtt. A termelés több mint egytizedét adó **élelmiszeripar** kibocsátása 0,8, ezen belül a legnagyobb alágazatnak számító húsiparé 4,3%-kal emelkedett. Az élelmiszeripari értékesítés mindkét irányba nőtt, a belső kereslet 0,6, a külső kereslet 0,2%-kal.
- Négy feldolgozóipari alág termelése 2016 január–szeptemberében csökkent, a legnagyobb mértékben (11%) a **gép, gépi berendezés gyártása**. Szintén mérséklődött a kibocsátás a **vegyi anyag, termék gyártásában** (2,2%), a **gyógyszergyártásban** (2,0%), valamint a **kocszgyártás, kőolajfeldolgozás** (1,2%) területén.
- Az előző év azonos időszakához képest 2016 első kilenc hónapjában az ipari termelés három **régióban**⁴ – Nyugat-Dunántúlon (3,5%), Közép-Magyarországon (3,2%) és Észak-Alföldön (1,8%) – csökkent, a többi négy régióban 1,6 és 16% közötti mértékben nőtt, a legnagyobb mértékben a kis súlyú Dél-Dunántúlon.
- 2016 szeptemberében a megfigyelt feldolgozóipari ágazatok **új rendeléseinek** volumene gyakorlatilag stagnált (–0,1%), ezen belül az új belföldi rendeléseké 1,6%-kal mérséklődött, az új exportrendeléseké gyakorlatilag nem változott (+0,1%) az előző év azonos időszakához képest. Az összes **rendelésállomány** volumene szeptember végén 8,6%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A két legtöbbet termelő alág közül a járműgyártás rendelésállománya 6,4, az elektronikai iparé 1,0%-kal nőtt a 2015. szeptemberihez viszonyítva.

---

⁴ Telephely szerinti adatok alapján.

- Az **építőipari termelés volumene** a 2015. évi 3,0%-os növekedés után idén az I–III. negyedévben jelentősen elmaradt az egy évvel korábitól: a változatlan áron számolt termelés **szeptemberben 13, január–szeptemberben 21%-kal** csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva.
- Az **építményfőcsoportok** termelése szeptemberben is eltérően változott: az épületek építése 3,1%-kal emelkedett, az egyéb építményeké ezzel szemben 25%-kal visszaesett. Az épületek építésének növekedése továbbra is nagyrészt ipari épületek, kisebb részben szállók, oktatási épületek, illetve sportlétesítmények építésének az eredménye. Az egyéb építmények építésének visszaesését elsősorban az uniós forrásból végzett munkák 2015. végi befejeződése okozta. Összességében 2016 I–III. negyedévében az épületek építésének volumene 3,0, az egyéb építményeké 37%-kal esett vissza 2015 azonos időszakához képest.
- A január–szeptemberben kötött **új építőipari szerződések** volumene 27%-kal kisebb volt az egy évvel korábinál. Az építőipari vállalkozások **szerződésállománya** szeptember végén 20%-kal meghaladta a 2015. szeptemberi alacsony bázist.
- Az I–III. negyedévben az **építőipar termelői árai** átlagosan 2,7%-kal meghaladták a 2015. január–szeptemberit. A III. negyedévben a termelői árak 2,8%-kal emelkedtek.
- **Január–szeptemberben 5307 új lakás épült**, 14%-kal több az egy évvel korábinál. Az építésügyi szakhatóságok 21 414 lakás építésére adtak ki engedélyt az egyszerű bejelentésekkel együtt, ez több mint két és félszerese a 2015. I–III. negyedévinek. A használatba vett lakások átlagos alapterülete 94 m² volt, 6 m²-rel kevesebb, mint egy évvel ezelőtt.
- A szolgáltató ágazatok közül a **kiskereskedelmi üzletek forgalmának volumene 2016 szeptemberében 5,1, az I–III. negyedévben 5,0%-kal** nőtt az előző év azonos időszakához viszonyítva. (A naptárhatástól megtisztított adatok szerint 5,1, illetve 4,9%-os volt az emelkedés.) 2016 első kilenc hónapjában az összeforgalom csaknem felét kitevő élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes üzletek eladásai 2,8%-kal meghaladták az előző év azonos időszakit. Ezen belül a forgalom több mint háromnegyedét lebonyolító vegyes termékkörű üzleteké 2,8, az élelmiszer-, ital-, dohányáru-szaküzleteké 3,0%-kal nagyobb lett. A nem élelmiszertermék jellegű üzletek forgalma 7,6%-kal növekedett, ezen belül a hasznáلتcikk-üzletek kivételével a többi tevékenységcsoportban emelkedtek az eladások. Az üzemanyag-töltő állomások üzemanyag-forgalma – csökkenő üzemanyagárak mellett – 5,7%-kal bővült.

- A kiskereskedelmen kívül számba vett gépjármű- és járműalkatrész-üzletek forgalmában 5,7%-os emelkedést mértünk.
- A **kereskedelmi szálláshelyeken** a vendégek száma 6,0, a vendégéjszakáké 5,8%-kal emelkedett 2016 első kilenc hónapjában. A külföldi vendégek 4,0, a belföldiek 7,6%-kal több vendégéjszakát vettek igénybe az egy évvel korábbihoz képest. (A külföldiek forgalma 10,9, a belföldieké 11,2 millió vendégéjszakát ért el.) A vendégforgalom bővülése a szálláshelyek árbevételét is növelte: folyó áron összesen 7,1%-kal nagyobb bruttó bevételt könyveltek el. A Széchenyi Pihenőkártyával történő fizetésekből 15 milliárd forint, az egy évvel korábbinál folyó áron 4,6%-kal több származott.
- A **vendéglátóhelyek** eladási forgalmának volumene 8,0%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest, értéke az első kilenc hónapban összesen 751 milliárd forintot tett ki.
- **2016 I–III. negyedében** a nemzetgazdaság árutonna-kilométerben kifejezett **áruszállítási teljesítménye** 4,7%-kal nagyobb volt az egy évvel korábbinál. A **helyközi személyszállítás** január–szeptemberi utaskilométer-teljesítménye 3,9%-kal meghaladta a 2015. I–III. negyedét, a **helyi személyszállításban** regisztrált utazások száma 0,7%-kal több volt, mint 2015 első kilenc hónapjában.
- A **2016. január–szeptemberi időszakban** 177 ezer **személygépkocsit helyeztek első alkalommal forgalomba** az országban, 21%-kal többet, mint az előző év ugyanezen időszakában.

Termelői és fogyasztói árak

- **2016 szeptemberében** a **mezőgazdasági termelői árak** 3,8%-kal csökkentek az előző év azonos időszakához képest. A növényi termékek ára 7,3%-kal kisebb lett, az élő állatok és állati termékeké 2,1%-kal emelkedett. **Január–szeptemberben** összességében a mezőgazdasági termelői árak 0,9%-kal csökkentek, ezen belül a növényi termékek ára lényegében változatlan maradt, az élő állatok és állati termékeké 2,6%-kal alacsonyabb lett.
- Az **ipari termelői árak 2016 szeptemberében** 2,6, az **év első kilenc hónapjában** 2,1%-kal kisebbek lettek az előző év azonos időszakához viszonyítva, a mérséklődő tendencia több mint egy éve tart. A termelőiár-csökkenést elsősorban az alap- és nyersanyagok világpiaci árának süllyedése okozta.
- Az ipari **belföldi eladások** árai több mint három éve folyamatosan csökkennek: az árak szeptemberben 2,8, január–szeptemberben 4,0%-kal maradtak el az egy évvel

korábbtól. Az év első kilenc hónapjában az energiaipar értékesítési árai – az energiahordozók világpiaci áralakulásával összefüggésben – 6,0%-kal csökkentek. A feldolgozóiparban a belföldi eladási árak 3,4%-kal alacsonyabbak lettek, ezen belül az alágak többségében emelkedtek az árak. A legnagyobb súlyúnak számító kokszyártás, kőolaj-feldolgozás területén – az alapanyagok világpiaci áralakulásával összefüggésben – 17%-kal alacsonyabb áron értékesítettek.

- 2016 január–szeptemberében az **ipari exportértékesítés árai** az előző év azonos időszakához viszonyítva 1,1%-kal mérséklődtek, ezen belül a legnagyobb súlyú járműgyártási 2,0%-kal emelkedtek, az elektronikai iparéi 5,0%-kal csökkentek. (2016 szeptemberében az exportértékesítési árak 2,5%-kal alacsonyabbak voltak a 2015. szeptemberinél.)
- A **fogyasztói árak** – négy hónapig tartó mérséklődést követően – az őszi hónapoktól növekedésnek indultak, **októberben** átlagosan 1,0%-kal meghaladták az egy évvel korábbit. Az áremelkedést elsősorban az üzemanyagok drágulása és a bázishatás okozta, mivel a világpiaci olajár és ezáltal az üzemanyagárak egy évvel korábbi jelentős esése már szeptembertől beépült a bázisba.
- **2016 január–októberében** a fogyasztói árak összességében 0,2%-kal emelkedtek az előző év azonos időszakához képest, a javak főbb csoportjai közül a legnagyobb mértékben (2,3%) a szeszes italok, dohányárak drágultak, amit a szolgáltatások követtek (1,4%). A tartós fogyasztási cikkek árának évek óta tartó csökkenése 2015 tavaszán megállt, azóta folyamatosan emelkedik, 2016 január–októberben az árszínvonal átlagosan 0,8%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. Az élelmiszerek 0,6%-kal kerültek többre a 2015 első tíz havihoz viszonyítva, a csoporton belül azonban az egyes termékek átlagárai változatosan alakultak. A hús, hal és készítményeik 4,9, ezen belül a sertéshús – az áfacsökkenés miatt – 15, a baromfi hús 1,2%-kal olcsóbb lett. Csökkent a tej (6,5%), a sajt (5,2%) és a tojás (2,9%) ára, ellenben a liszt 1,6, a cukor 20%-kal drágult egy év alatt. Az idényáras élelmiszerek ára jelentősen, 11%-kal nőtt, ezen belül a friss gyümölcsökért 5,5, a zöldségekért 9,6, a burgonyáért 31%-kal kellett többet fizetni, mint 2015 első tíz hónapjában. A ruházatkodási cikkek fogyasztói ára január–októberben 0,4%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A legnagyobb mértékben, 3,1%-kal az egyéb cikkek (gyógyszerek, járműüzemanyagok, illetve lakással, háztartással és testápolással kapcsolatos, valamint kulturális cikkek) fogyasztói ára csökkent, ezen belül a járműüzemanyagok 9,1%-kal kevesebbe kerültek az előző év azonos időszakához viszonyítva. A háztartási energia árszínvonala 0,1%-kal mérséklődött, ezen belül a legfőbb rezsitételek (elektromos energia, vezetékes gáz, távfűtés) ára nem változott.

- A fogyasztói árak októberben az **előző hónaphoz viszonyítva** 0,6%-kal emelkedtek, ezen belül a járműüzemanyagokért 3,9%-kal többet kellett fizetni, mint szeptemberben.
- A **nyugdíjasok fogyasztóiár-indexe** októberben 0,9, január–októberben összességében 0,5%-kal meghaladta az előző év azonos időszakit.

Társadalmi és jövedelmi folyamatok

- Az előzetes **népmozgalmi adatok** alapján **2016 I–III. negyedévében** 68 802 **gyermek született**, 0,2%-kal (126 fővel) kevesebb az előző év azonos időszakánál. Az **elhunytak** 92 437 fős száma 7,6%-kal (7651 fővel) kevesebb volt 2015 I–III. negyedévéhez képest. Ezer lakosra 9,4 élveszületés és 12,6 halálozás jutott, előbbi nem változott, utóbbi 1,0 ezrelékponttal alacsonyabb, mint egy évvel korábban. A **természetes fogyás** I–III. negyedévi 23 635 fős száma 7525 fővel kevesebb volt a 2015. január–szeptemberinél. A **csecsemőhalandóság** 4,0 ezrelékes mutatója 0,1 ezrelékponttal alacsonyabb volt az egy évvel korábbihoz mérten. 2016 első kilenc hónapja során 42 459 **házasságot** kötöttek, 10%-kal (3905-tel) többet, mint egy évvel azelőtt.
- **2016 III. negyedévében** tovább javultak a munkaerőpiaci mutatók: a foglalkoztatottság bővült, a munkanélküliség csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A 15–74 éves korcsoportban a **foglalkoztatottak száma** 4 millió 391 ezer fő volt, 126 ezer fővel több, mint 2015 III. negyedévében. A foglalkoztatottak közül 4 millió 346 ezren tartoztak a 15–64 évesek korcsoportjába, számuk egy év alatt 118 ezer fővel (2,8%-kal) nőtt, **foglalkoztatási arányuk** pedig 2,3 százalékponttal, 67,1%-ra emelkedett. A nők és a férfiak foglalkoztatási mutatói lényegében azonos mértékben javultak az előző év azonos negyedévéhez képest: előbbieik foglalkoztatási aránya 2,4 százalékponttal, 60,8%-ra, utóbbiaké 2,3 százalékponttal, 73,6%-ra bővült. A foglalkoztatottak száma és aránya a munkaerőpiacon kis számban jelen lévő 15–24 éves fiatalok, a legjobb munkavállalási korú, 25–54 évesek, továbbá az 55–64 évesek körében egyaránt meghaladta az egy évvel korábit. (Ezen korcsoportok foglalkoztatási aránya 29,1, 82,6 és 50,6% volt 2016 III. negyedévében.)
- A 15–64 évesek korcsoportjában a **munkanélküliek száma** egy év alatt 66 ezer fővel (23%-kal), 226 ezer főre esett vissza, a **munkanélküliségi ráta** 4,9%-os értéke pedig 1,5 százalékponttal volt alacsonyabb a 2015. III. negyedévinél. A nőket és a férfiakat közel azonos szintű (5,0 és 4,9%) munkanélküliség jellemezte, ugyanakkor a nőknél a

javulás mértéke nagyobb volt (1,8 százalékpont), mint a férfiaknál (1,3 százalékpont). Csökkent a munkanélküliek száma és aránya a 15–24 éves fiatalok, a 25–54, illetve az 55–64 évesek körében egyaránt, a munkanélküliségi ráta ebben a három korcsoportban 12,7, 4,3 és 4,0% volt 2016 III. negyedévében. A munkanélküliek 48,1%-a **tartósan**, azaz legalább egy éve **munkanélküli**, a **munkakeresés átlagos időtartama** 18,1 hónap volt.⁵

- **2016 szeptemberében** a teljes munkaidőben alkalmazásban állók **bruttó átlagkeresete** – nemzetgazdasági szinten⁶ – 257 900 forint volt, 6,7%-kal magasabb a 2015. szeptemberinél. A családi adókedvezmény nélküli **nettó átlagkereset** 171 500 forintot tett ki, ez 8,3%-os növekedés az előző év azonos hónapjához képest. (2016-ban a személyi jövedelemadó kulcsa 1 százalékponttal mérséklődött az előző évekhez képest, ennek következtében a bruttó és a nettó keresetek növekedési üteme 2016 januárjától eltér egymástól.)
- **2016. január–szeptemberben** a teljes munkaidőben alkalmazásban állók nemzetgazdasági szinten átlagosan havi **bruttó** 257 900 forintot kerestek, 6,1%-kal többet az egy évvel korábinál. A **nettó átlagbér** – családi adókedvezmény nélküli – összege 171 500 forint volt, az emelkedés mértéke a bruttó bér átlagát meghaladó, 7,7% volt. A közfoglalkoztatottak átlagkereseti adatait figyelmen kívül hagyva a bruttó keresetek 6,5, míg a nettó keresetek 8,1%-kal nőttek 2015. január–szeptemberéhez képest. A vállalkozásoknál 7,0, a közfoglalkoztatottak nélkül a közszférában 11,5, a nonprofit szervezeteknél pedig 7,2%-kal lett magasabb a nettó átlagkereset az előző év azonos időszakához viszonyítva.
- A költségvetési és a nonprofit szférában dolgozók egy része, mintegy 145 ezer fő – a 2011–2012. évi adó- és járulékváltozások ellentételezését szolgáló – a keresetbe nem tartozó **kompenzációban** részesült, a juttatás havi összege átlagosan bruttó 9500, illetve 9400 forint volt.
- A fogyasztói árak 0,1%-os növekedése mellett a **reálkereset** 7,6%-kal meghaladta a 2015. január–szeptemberit.
- **2016 január–szeptemberében** 12 441 **személy sérüléssel járó közúti közlekedési baleset** történt, 1,9%-kal több, mint az előző év azonos időszakában. A balesetek során 422-en veszítették életüket, 4129-en súlyosan, közel 12 ezren könnyebben sérültek meg.

---

⁵ A 15–74 éves népességben belül.

⁶ A legalább öt főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a megfigyelt nonprofit szervezeteknél.

- Az előző évhez képest 4,1%-kal több balesetet okoztak ittasan. A segédmotoros-kerékpárosok baleseteinek közel negyede ittas vezetés miatt következett be, míg a kerékpáros balesetek több mint ötöde.

Összefoglaló adatok

Mutató	2015	2015. IV. negyedév	2016. I. negyedév	2016. II. negyedév	2016. III. negyedév
	volumenváltozás az előző év azonos időszakához képest, %				
Bruttó hazai termék (GDP)	3,1 ^R	2,4 ^R	1,1 ^R	2,8 ^R	2,0 ⁺
Beruházás	3,8	10,8	-12,6	-20,3	..
A háztartások tényleges fogyasztása	3,1 ^R	3,5 ^R	3,8 ^R	4,9 ^R	..
	a GDP százalékában				
Kormányzati szektor nettó hitelnyújtása, -felvétele	-1,6	-1,1	-0,7	-0,7	..
	ezer darab				
Az épített lakások száma	7,6	3,0	1,4	2,0	1,9
Mutató	2015	2016. április– június	2016. május– július	2016. június– augusztus	2016. július– szeptember
	a 15–64 éves népességen belül, %				
Munkanélküliségi ráta	6,8	5,1	5,0	5,0	4,9
Foglalkoztatási arány	63,9	66,4	66,9	67,1	67,1
Mutató	2015	2016. július	2016. augusztus	2016. szeptember	2016. január– szeptember
	száma, fő				
Élvezületések	91 690	8 306 ^R	8 422 ^R	8 328	68 802
Halálozások	131 697	9 796 ^R	9 688 ^R	9 454	92 437
Természetes szaporodás/fogyás	-40 007	-1 490 ^R	-1 266 ^R	-1 126	-23 635
	millió euró				
Külkereskedelmi termékforgalom					
Behozatal értéke	81 865	6 598	6 646	7 382 ⁺	61 686 ⁺
Kivitel értéke	90 460	7 266	7 237	8 422 ⁺	69 362 ⁺
Egyenleg	8 595	668	591	1 040 ⁺	7 676 ⁺
	változás az előző év azonos időszakához képest, %				
Behozatal volumene	6,3	-2,0	14,6	..	5,9 ^{b)}
Kivitel volumene	7,8	-3,4	14,8	..	5,2 ^{b)}
Mezőgazdasági értékesítés volumene	4,3	33,7 ^R	48,9 ^R	12,5	15,8
Mezőgazdasági termelői árak	0,4	1,2	-2,6	-3,8	-0,9
Ipari termelés volumene	7,4	-4,5 ^R	10,8 ^R	-3,7	1,5
Ipari belföldi értékesítésének volumene	2,8	-5,7 ^R	5,6 ^R	-5,0	-1,6
Ipari exportértékesítés volumene	9,8	-4,9	9,6 ^R	-3,4	1,4
Feldolgozóipari új rendelések volumene	–	-5,1 ^R	15,2 ^R	-0,1	–
Ipari termelői árak	-0,9	-2,3	-2,8	-2,6	-2,1
Építőipari termelés volumene	3,0	-17,0 ^R	-9,0	-13,2	-20,7
Kiskereskedelmi üzletek forgalmának volumene	5,7	2,9	5,8	5,1	5,0
Kereskedelmi szálláshelyek					
összes vendégei	7,9	8,7	4,1	10,9	6,0
összes vendégéjszakái	6,0	8,2	5,3	8,3	5,8
Alkalmazásban állók létszáma	2,5	2,6	2,2	2,3	3,2
Bruttó átlagkereset, nominális	4,3	5,1	6,9	6,7	6,1
Nettó átlagkereset, nominális	4,3	6,7	8,5	8,3	7,7
Fogyasztói árak ^{b)}	-0,1	-0,3	-0,1	0,6	0,1

.. Nincs adat.

+ Előzetes adat.

^R Revideált adat.

– A jelenség nem fordult elő.

a) 2016. január–augusztus.

b) 2016. október: 1,0%.

RÉSZLETES ÁTTEKINTÉS

Makrogazdasági és pénzügyi folyamatok

Hazai és nemzetközi makrogazdasági folyamatok⁷

2016 január–szeptemberében a **globális gazdaságot** bővülés jellemezte, a folyamatok alakulására a nyersanyagok árcsökkenése és az alacsony hozamszintek mellett hatással volt az átalakulóban lévő kínai gazdaság teljesítménye. A túlnyomórészt fejlett országokat tömörítő OECD egészére számított GDP volumene – egyenletes növekedési ütem mellett – 2016 első három negyedévében átlagosan 1,7%-kal⁸ meghaladta az egy évvel korábbi szintet. Ennél alacsonyabb növekedési ütemre utoljára 2013 azonos időszakában volt példa.

A magyar gazdaság teljesítménye 2013 folyamán növekedési pályára állt, ami 2016 I–III. negyedévében folytatódott. **Hazánk bruttó hazai terméke** – a KSH gyorsbecslése szerint – **2016 III. negyedévében** 2,0%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A bővüléshez számottevően hozzájárult a piaci szolgáltatások és a mezőgazdaság teljesítménye, az iparé stagnált, az építőiparé ugyanakkor visszafogta a növekedést. A szezonálisan és naptárhatással kiigazított és kiegyensúlyozott adatok szerint az előző év azonos időszakához viszonyítva a gazdasági teljesítmény – az uniós átlagnál kisebb mértékben – 1,4%-kal bővült. A valós gazdasági folyamatokat ebben az évben (kivételesen) a kiegyensúlyozottnál jobban reprezentáló, kiegyensúlyozás előtti adatok szerint a GDP volumene a III. negyedévben 1,8%-kal növekedett. Az előző negyedévhez képest – a szezonálisan és naptárhatással kiigazított index szerint – a gazdasági teljesítmény 0,2%-kal emelkedett.

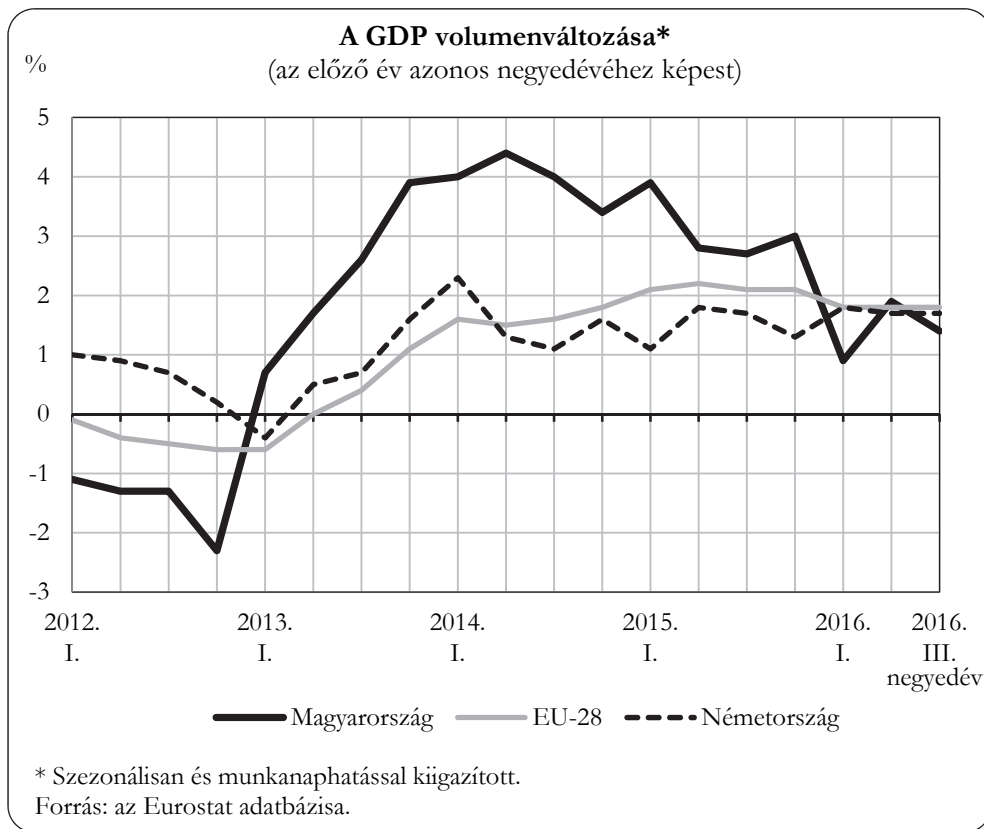
---

⁷ Források: Európai Központi Bank; Eurostat; FAO; Fed; Magyar Nemzeti Bank; National Bureau of Statistics of China; Nemzetközi Valutaalap; OECD; U.S. Energy Information Administration.

⁸ Szezonálisan kiigazított. Forrás: az OECD adatbázisa.

1. ábra

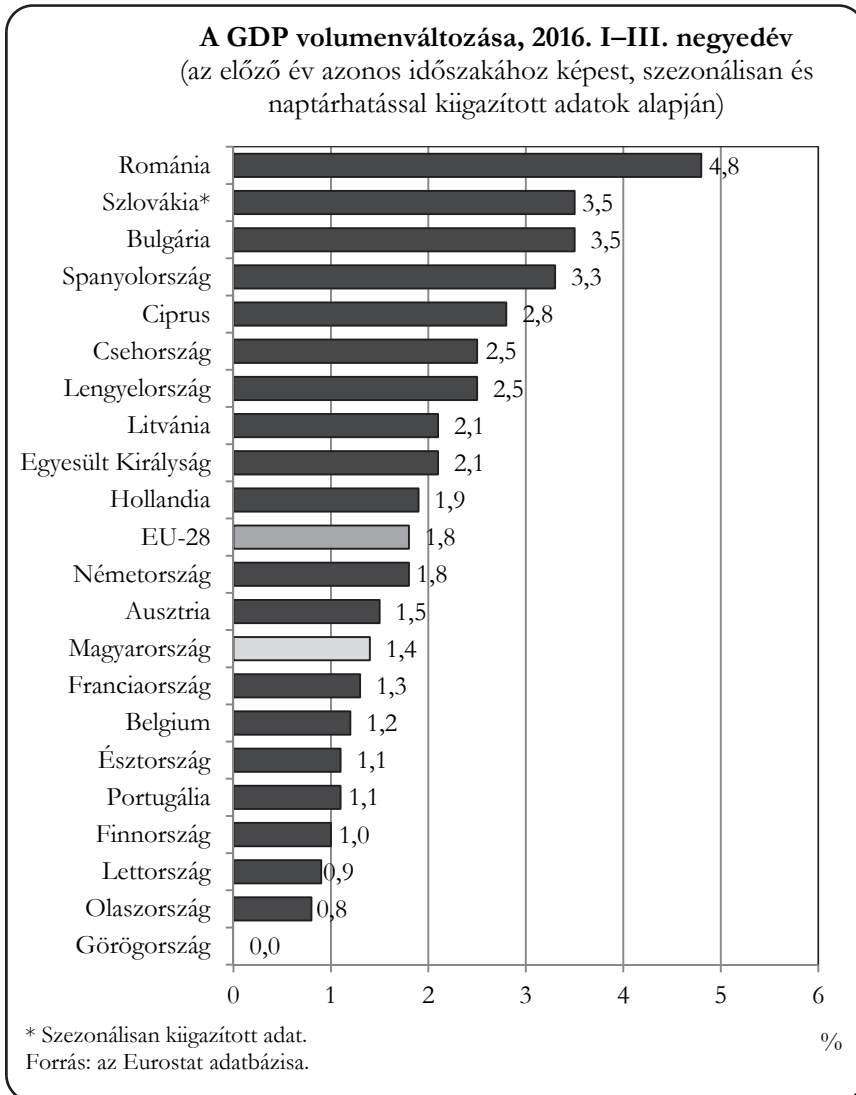

2016 I–III. negyedévében a GDP volumene – a 2016. I. negyedévi 1,1, a II. negyedévi 2,8 és a III. negyedévi 2,0%-os növekedés eredményeként – 2,0%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A bővülés forrása elsősorban a piaci alapú szolgáltatások teljesítményének növekedése volt. A nemzetközi összehasonlítások során használt, szezonálisan és naptárhatással kiigazított és kiegyensúlyozott index szerint a gazdasági teljesítmény – az uniós átlagtól elmaradva – 1,4%-kal emelkedett.

A gazdasági növekedést visszafogta a beruházási teljesítmény alakulása: a **nemzetgazdasági beruházások volumene** 2016 III. negyedévében 9,3, 2016 I–III. negyedévében 14%-kal visszaesett az előző év azonos időszakához viszonyítva. A csökkenést döntően az okozta, hogy az uniós forrásból finanszírozott fejlesztések többsége 2015 végére befejeződtek, ami a költségvetési szervek beruházásait érintette nagyobb mértékben. 2016 első kilenc hónapjában a nemzetgazdasági ágak többségében a beruházási teljesítmény nőtt, köztük a legnagyobb beruházónak számító

feldolgozóiparban (8,2%) és a harmadik legtöbb beruházást realizáló ingatlanügyletek (4,2%) területén. A második legnagyobb súllyal rendelkező szállítás, raktározás területén – elsősorban az uniós forrásból finanszírozott útépitések és -felújítások befejeződése miatt – a beruházási teljesítmény 48%-kal visszaesett. E három nemzetgazdasági ágban realizálódott a beruházások közel 60%-a.

2. ábra

Az előzetes adatok alapján az **Európai Unió (EU-28)** tagországainak együttes GDP-je 2016 I–III. negyedévében – egyenletes növekedési ütem mellett – 1,8%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához viszonyítva.⁹ A rendelkezésre álló adatok alapján a stagnáló Görögország kivételével mindegyik tagország gazdasági teljesítménye nőtt, a nagyobb súlyú nemzetgazdaságok közül – a hazánk egyik legfontosabb gazdasági partnerének számító – Németországé 1,8, az Egyesült Királyságé 2,1%-kal. A növekedés üteme a régiós versenytársak mindegyikében meghaladta az uniós átlag mértékét.¹⁰

Az **eurózóna** bruttó hazai terméke 2016 III. negyedévében és I–III. negyedévében egyaránt 1,6%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A térség gazdasági teljesítményére hatással van az aktív monetáris környezet alakulása is. A defláció elkerülése és a stabil gazdasági növekedés érdekében 2016 márciusában az Európai Központi Bank (EKB) – számos, hitelpiacot élénkítő intézkedés mellett – 0,05%-ról 0,00%-ra csökkentette a jegybanki alapkamat mértékét, részben ez is hozzájárult az alacsony hazai kamatkörnyezet kialakulásához.

Az **Egyesült Államok** gazdasági teljesítménye 2016 III. negyedévében és I–III. negyedévében egyaránt 1,5%-kal nőtt az előző év azonos időszakához viszonyítva. A növekedés forrását elsősorban a háztartások bővülő fogyasztása jelentette, a beruházási teljesítmény és a külkereskedelem visszafogták a GDP emelkedését. A termelési oldalon az ipari termelés 1,2%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. 2016 elején a jegybank szerepét betöltő Fed nem változtatott a napi kamatcélján (0,00–0,25%). 2016 első kilenc hónapjában folytatódott a munkanélküliségi ráta (4,9%) mérséklődése és a fogyasztói árak emelkedése (1,1%) az előző év azonos időszakához képest.

2016 I–III. negyedévében – az import terén az egyik legfontosabb külkereskedelmi partnerünknek számító – **Kínában** a GDP volumene 6,7%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az ágazatok mindegyikében emelkedett a hozzáadott érték, az iparé 6,0, a kereskedelemé 6,4%-kal.

Japán gazdasági teljesítménye 2016 I–III. negyedévében – az időszakon belül gyorsuló ütem mellett – 0,5%-kal bővült az előző év azonos időszakához képest.¹¹ (2016 III. negyedévében a GDP volumene 0,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbit.) 2016 első kilenc hónapjában a háztartások fogyasztása alig változott (+0,1%), a bruttó állóeszköz-felhalmozás átlagosan 0,5%-kal emelkedett. A gazdasági növekedéshez

---

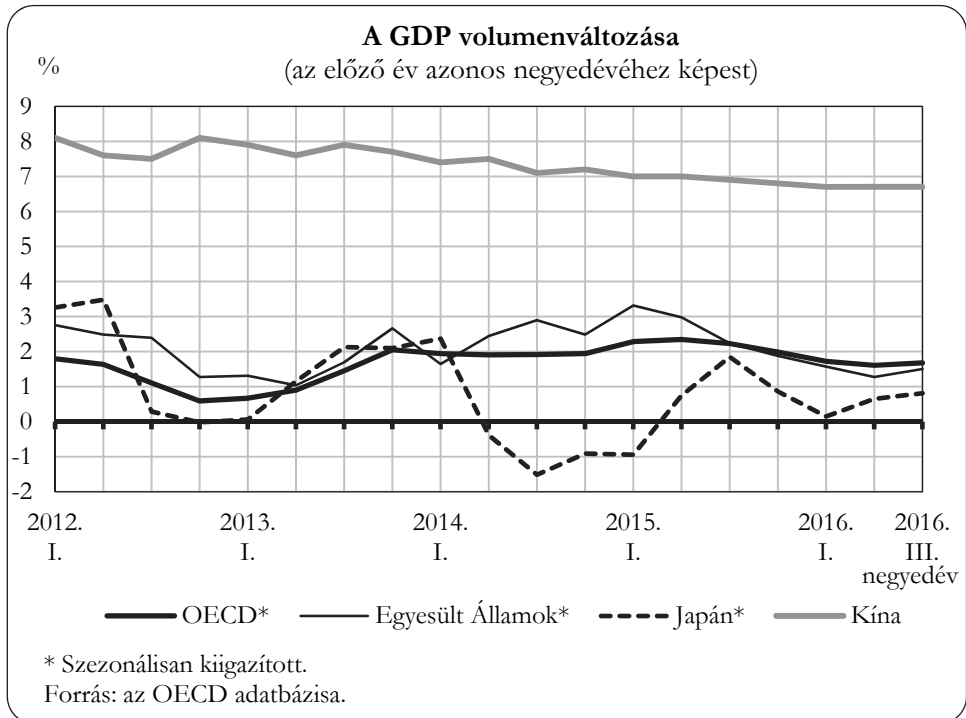
⁹ Az EU egészére és a tagállamokra vonatkozó GDP-adatok szezonálisan és naptárhatással kiigazítottak.

¹⁰ Az Európai Unió gazdasági folyamatait meghatározó mutatók (ipar, ipari termelői árak, kiskereskedelem, munkaerőpiac, fogyasztói árak) alakulásáról az adott témakör részletes áttekintésében olvashat.

¹¹ Szezonálisan kiigazított.

számottevően hozzájárult a kormányzati fogyasztási kiadások 1,8%-os bővülése. A japán gazdaság termékei és szolgáltatásai iránti külső kereslet is visszafogottabbá vált, így az export volumene 1,0%-kal alacsonyabb lett. A japán gazdaságpolitika középpontjában – az alapkamat változatlansága mellett – a likviditás bővítése állt, ennek ellenére 2016 január–szeptemberében a fogyasztói árak újra csökkentek (0,3%-kal).

3. ábra

2016 első kilenc hónapjában az euró átlagárfolyama az amerikai dollárhoz képest gyengült az egy évvel korábbihoz viszonyítva, viszont az időszak végén kismértékben erősödött a dollárral szemben. 2016 január–szeptemberében a **forint átlagárfolyama** az euróval és az amerikai dollárral szemben egyaránt gyengült: a hazai fizetőeszköz az euróval szemben 1,0, az amerikai dollárral szemben 0,8%-kal ért kevesebbet az előző év azonos időszakához viszonyítva.

1. tábla

Árfolyamok, 2016. január–szeptember

Megnevezés	Árfolyam					Átlagárfolyam	
	időszak elején	minimum értéke	maximum értéke	időszak végi		értéke	változása az előző év azonos időszakához képest, %
				értéke	változása az egy évvel korábbihoz képest, %		
Forint/amerikai dollár	288,82	268,52	293,38	276,35	-1,0	279,69	0,8
Forint/euró	315,68	306,25	317,97	309,15	-1,3	312,15	1,0
Amerikai dollár/euró	1,0898	1,0742	1,1569	1,1161	-0,4	1,1162	0,2
Brent (amerikai dollár/hordó)	36,28	26,01	50,73	48,24	2,0	41,86	-24,3

Forrás: Eurostat, Magyar Nemzeti Bank, U.S. Energy Information Administration.

2016 első kilenc hónapjában folytatódott az árszínvonal csökkenése a globális **nyers- és alapanyagpiacokon**, ami a termelői árak mérséklődését okozta a nemzetgazdaságok többségében, így hazánkban is. A Nemzetközi Valutaalap által vezetett, minden fontosabb alapanyagot tartalmazó árindex¹² átlagosan 17%-kal alacsonyabb volt az egy évvel korábbihoz képest. Ezen belül a visszafogottabb ipari kereslet miatt – és részben a kínai gazdasági folyamatokkal összefüggésben – az ipari alap- és nyersanyagokat tartalmazó árindex 12, az energiahordozóké 25%-kal visszaesett.

2016 januárjában az Európában irányadó **Brent** ára – több mint másfél évig tartó erőteljes esés következtében – közel 13 éves mélypontra (26,01 dollár/hordó) süllyedt. Ezt követően a nyersolaj ára emelkedett, de az 51 dolláros hordónkénti árat nem haladta meg. A kőolaj világpiacán alapvetően a túlkínálat határozta meg a folyamatokat. A kőolaj világpiaci ára 2016 január–szeptemberében jóval alacsonyabb szinten mozgott az egy évvel korábinál: az átlagárfolyam 41,86 dollár volt, ami 24%-os csökkenést jelent. Szeptember utolsó napján 48,24 dollárt adtak egy hordó „fekete aranyért”, az egy évvel korábinál 2,0%-kal többet.

Az ENSZ Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Szervezete (FAO) **globális élelmiszerár-index**¹³ értéke 2016 első kilenc hónapjában átlagosan 5,2%-kal elmaradt

¹² IMF Primary Commodity Price Index.

¹³ A FAO az élelmiszerár-indexen belül alindexeket tesz közzé a gabonafélék, az olajok, a cukor, a tejtermékek, valamint a húskészítmények árváltozásáról. Az indexeket 55 nyersanyag áralakulása alapján állítják össze és havonta jelentetik meg.

az egy évvel korábbtól. Az év elején az élelmiszerek árszínvonala több mint ötéves mélypontra került, azóta viszont emelkedik. Január–szeptemberben az alindexek közül a legnagyobb mértékben (32%-kal) a cukor ára nőtt az egy évvel korábbihoz képest. (Részben emiatt is Magyarországon a cukor fogyasztói átlagára 20%-kal emelkedett.) Az olajok ára emelkedett (7,3%-kal), a gabonaféléké, a húskészítményeké és a tejtermékeké csökkent (10, 10, illetve 13%-kal).

Külkereskedelem

A külkereskedelmi termékforgalomban 2016. I–III. negyedévben – az első becslés szerint – a kivitel értéke 69,4 milliárd eurót tett ki, 2,9%-kal nagyobb összeget, mint 2015 ugyanezen időszakában. A behozatal értéke 61,7 milliárd euró volt, 1,2%-kal több, mint egy évvel korábban. A forgalom növekedési üteme az exportban az elmúlt három, az importban az elmúlt négy év azonos időszakát tekintve a legalacsonyabb. Külkereskedelmünk az első kilenc hónapot 7,7 milliárd eurós – harmadik éve növekvő és korábban nem tapasztalt nagyságú – aktívummal zárta, az egyenleg az egy évvel ezelőttihez képest 1,2 milliárd euróval javult.

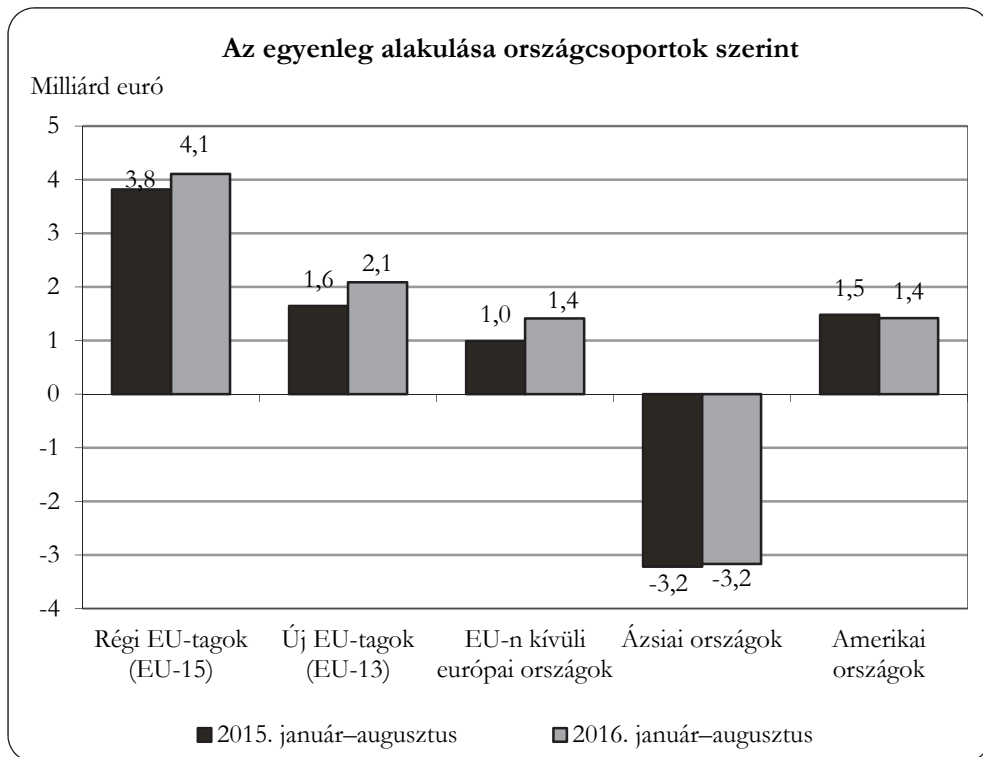
A részletesen feldolgozott, **január–augusztusi** adatok szerint a külkereskedelmi termékforgalom **volumene** az exportban 5,2, az importban 5,9%-kal bővült 2015 azonos időszakához viszonyítva. (A kivitel értéke az első nyolc hónapban 60,9 milliárd, a behozatalé 54,3 milliárd euró volt.)

2016. január–augusztusban a forgalom **forintban mért árszínvonala** mérséklődött a 2015. azonos időszakához képest: a kivitelben 0,7, a behozatalban 2,9%-kal. Az import árszínvonalának az exportét meghaladó mértékű csökkenése hatására a **cserearány** kedvezőbbé vált, a javulás mértéke 2,3%. A **forint** az első nyolc hónapot tekintve az euróhoz képest 1,3, a dollárhoz mérten 1,2%-kal leértékelődött a tavaly ilyenkorhoz képest. Miután a kereskedelem forintárszínvonala a forintgyengülés ellenére is mérséklődött, így a külkereskedelem **devizaárszintje** csökkent, ami az olcsóbb termékeknek a külkereskedelmünkben elért tényeréseként is értékelhető.

Az első nyolc havi adatok alapján exportunknak négyötödét, importunknak közel ugyanekkora részét az **Európai Unió tagországaival** bonyolítottuk le. Ebben a viszonylatban a kivitel euróértéke 4,1, a behozatalé 2,9%-kal bővült a 2015. január–augusztusihoz képest. A tagországokkal folytatott külkereskedelmünkben 6,2 milliárd eurós aktívum keletkezett az első nyolc hónap során, 734 millió euróval több, mint egy évvel azelőtt. Az összes termékforgalom 57%-át a régi, 2004 előtt csatlakozott

tagállamokkal (EU-15) bonyolítottuk le, ebben a viszonylatban külkereskedelmünk euróértéke 4%-kal nőtt. Az országcsoporttal folytatott kereskedelem mérlege 290 millió eurós javulást követően 4,1 milliárd eurós többletet mutat. A 2004-ben, illetve azóta csatlakozott tagállamokkal (EU-13) megvalósult kereskedelemben az export érték-növekedése meghaladta az importét (4,4, illetve 1,1%). Ennek hatására az aktívum 444 millió euróval nőtt, és 2,1 milliárd eurót tett ki az év első nyolc hónapjában.

4. ábra

Az **Európai Unió kívüli országokkal** folytatott kereskedelmünk euróértéke csökkent a megelőző év első nyolc hónapjához képest: a kivitel 1,1, a behozatal 3,7%-kal. Az egyenleg ugyanakkor ebben a fő relációban is javult, a 441 millió eurót kitevő aktívum 312 millió euróval több az egy évvel korábbinál. (Az EU-n kívüli országok viszonylatában először 2014 augusztusában keletkezett többlet, az adott év hónapjai közül összességében háromban. 2015-ben a szufficites hónapok száma ötre emelkedett, idén pedig az eddig feldolgozott nyolc hónap közül hatban az export értéke meghaladta az importét.) A mérlegjavulás legnagyobbbrészt az Európai Unió kívüli európai országokkal lebonyolított áruforgalom alakulásával magyarázható, amelynek egyenlege

– a behozatal 13%-os visszaesésével összefüggésben – 423 millió euróval kedvezőbbé vált. Az ázsiai országok viszonylatában az egy évvel korábbival azonos nagyságrendű, 3,2 milliárd eurós passzívum keletkezett, miután az export 4,3%-os növekedését lényegében ellensúlyozta az import 1,4%-os bővülése. Az amerikai országokkal folytatott kereskedelem többete 1,5 milliárd euróról 1,4 milliárd euróra mérséklődött, ami túlnyomórészt a kivitel szerény mértékű csökkenésével (1,9%) magyarázható.

2. tábla

**A külkereskedelmi termékforgalom alakulása országcsoportok szerint,
2016. január–augusztus**

(%)

Országcsoport	Kivitel			Behozatal		
	volumen- index	érték- index ^{a)}	megoszlás ^{a)}	volumen- index	érték- index ^{a)}	megoszlás ^{a)}
	2015. január– augusztus=100,0			2015. január– augusztus=100,0		
Európai Unió (EU-28)	106,2	104,1	79,9	105,9	102,9	78,2
Régi tagállamok (EU-15)	105,4	104,0	57,6	106,0	103,5	57,1
Új tagállamok (EU-13)	108,6	104,4	22,2	105,8	101,1	21,1
EU-n kívüli országok	101,3	98,9	20,1	106,1	96,3	21,8
ebből:						
EU-n kívüli európai országok	..	97,7	8,3	..	87,0	6,7
Ázsiai országok	..	104,3	5,7	..	101,4	12,2
Amerikai országok	..	98,1	4,8	..	100,5	2,7
Összesen	105,2	103,0	100,0	105,9	101,4	100,0

^{a)} Euróadatokból számítva.

A külkereskedelmünk több mint felét kitevő **gépek és szállítóeszközök** változatlan áron számított exportja 5,8, importja 4,8%-kal meghaladta a 2015. január–augusztusit. Exportban a legnagyobb forgalmú árucsoport a közúti járművek voltak, 11 milliárd eurós – a teljes exportból 18%-kal részesedő – kivitelük 3,8%-kal nőtt folyó áron számítva az előző év azonos időszakához képest. Az exportban második legfontosabb, az importban pedig legjelentősebb árucsoport, a villamos gép, készülék és műszer forgalma is nagyobb lett, kivitelben 4,4 behozatalban 5,7%-kal. Az energiafejlesztő gépek és berendezések exportja, valamint a közúti járművek importja egyaránt 6 milliárd eurót megközelítő értékű volt az első nyolc hónap során, amely mindkét termékcsoportot illetően 9,0%-kal több az egy évvel korábbinál. A híradástechnikai, hangrögzítő és -lejátszó készülékek kivitele 5,2%-kal bővült, ezen belül az EU-ba irányuló kiszállítások euróértéke 14%-kal több, a harmadik országokba feladottaké ezzel szemben harmadával kevesebb lett. Az EU-n kívüli országokba

irányuló, összességében 7,3 milliárd euró értékű gépexportunk volumene valamelyest elmaradt az egy évvel korábbtól (−0,4%), a mérséklődés legfontosabb tényezőjét éppen ez utóbbi árucsoport kivitelének visszaesése jelentette.

A külkereskedelmi forgalom valamivel több mint egyharmadát jelentő **feldolgozott termékek** esetében a kivitel volumene 5,8, a behozatalé 4,8%-kal bővült 2015 első nyolc hónapjához képest, ezek a növekedési ütemek a legnagyobbak az árufőcsoportok közül. Az árufőcsoporton belül a legjelentősebb forgalmú árucsoport, a gyógyszer és gyógyszerészeti termékek folyó áron számított forgalma ugyanakkor mérséklődött a 2015. január–augusztusig képest: az export euróértéke 1,6, az importé 4,1%-kal. Ezzel szemben növekedés következett be az egyéb fémtermékek, valamint az egyéb feldolgozott termékek forgalmában, közülük az utóbbi csoport bővülési üteme a kereskedelem mindkét irányában jelentősebb volt (exportban 11, importban 8,8%). A szakmai, tudományos ellenőrző műszerek nemzetközi adásvételében az exportunk euróértéke 10, az importé 14%-kal meghaladta a 2015. január–augusztusit.

A január–augusztusi időszakban az **élelmiszerek, italok, dohánytermékek** exportvolumene nem változott, az importé 4,0%-kal nőtt 2015 azonos időszakához képest. Ezen belül a legnagyobb értékű exportot a gabona és gabonakészítményekből bonyolítottuk le, annak ellenére, hogy forgalmuk 16%-kal – az idetartozó tizenkét árucsoport közül a legnagyobb mértékben – csökkent a 2015. január–augusztusig képest. Importban a zöldségfélék és gyümölcsökből valósult meg a legjelentősebb értékű árumozgás, amelyek euróértéke 8,9%-kal meghaladta a tavaly ilyenkorit.

Az **energiahordozók** volumene a behozatalban 1,5%-kal bővült, a kivitelben ugyanakkor – az árufőcsoportok közül egyedülként – mérséklődött (1,0%) a 2015. január–augusztusig viszonyítva. Az energiahordozók forintban számított árszínvonala számottevően csökkent: a behozatalban 25, a kivitelben 19%-kal. Az energiahordozó-kereskedelem forintárszintje immár negyedik éve csökken, az árszínvonal január–augusztusban a behozatal esetében 46, a kivitel vonatkozásában 40%-kal alacsonyabb volt a 2012. első nyolc havinál. Az árufőcsoport első nyolc havi kereskedelmét illetően bekövetkezett árváltozás, nevezetesen az import exportnál nagyobb mértékű árcsökkenése már önmagában is a cserearány javulásának irányába hatott, amit tovább erősített külkereskedelmünk azon adottsága, hogy az energiahordozók a behozatalunkból lényegesen nagyobb arányban részesednek, mint a kivitelünkéből (6,0, illetve 1,9%), így árszínvonaluk változása jobban befolyásolja a teljes import árváltozását, mint az exportét. Az idetartozó legjelentősebb forgalmú csoport a kőolaj és kőolajtermék voltak, amelyek euróadatokból számított kereskedelme

exportban és importban egyaránt 24%-kal csökkent. A természetes és mesterséges gáz behozatala 31%-kal elmaradt a 2015. első nyolc havitól.

3. tábla

**A külkereskedelmi termékforgalom alakulása áruфőcsoportok szerint,
2016. január–augusztus**

(%)

Áruфőcsoport	Kivitel			Behozatal		
	volumen- index	értékindex ^{a)}	megoszlás ^{a)}	volumen- index	értékindex ^{a)}	megoszlás ^{a)}
	2015. január– augusztus=100,0			2015. január– augusztus=100,0		
Élelmiszerek, italok, dohány	100,0	99,1	7,0	104,0	104,6	5,3
Nyersanyagok	102,2	99,3	2,2	103,7	98,7	2,1
Energiahordozók	99,0	78,6	1,9	101,5	74,5	6,0
Feldolgozott termékek	106,3	102,9	31,4	108,5	104,7	37,0
Gépek és szállítóeszközök	105,8	104,8	57,5	104,8	103,2	49,6
Összesen	105,2	103,0	100,0	105,9	101,4	100,0

^{a)} Euróadatokból számítva.

Lakossági lakáshitelezés

A lakáshitelezést érintő intézkedések a jelzáloghitel-törlesztés miatt súlyosan eladósodott családok helyzetének rendezésére is kiterjednek, ami a hitelpiaci folyamatokra is hatással van. A Nemzeti Eszközkezelő megvásárolja a törlesztési képtelen hiteladósok lakóingatlanát, amit az adósok bérlőként tovább használhatnak. Az MNB adatai szerint 2013. január 1. és 2016. június 30. között 22 689 fedezeti lakóingatlant¹⁴ vettek meg.

A hitelpiaci folyamatokra szintén hatással van a 2015. július 1-jétől igényelhető **családi otthonteremtési kedvezmény** (CSOK). A meghatározott feltételekhez kötött, vissza nem térítendő támogatást új és használt lakás vásárlására, új lakás építéséhez és meglévő lakás bővítéséhez lehet felhasználni. 2016. január 1-jétől otthonteremtési program indult, aminek legfontosabb elemei a bővített CSOK, a lakásépítési áfa

¹⁴ Fedezeti lakóingatlan: a lakáshitel-szerződésből eredő hiteltartozás biztosítására jelzálogjoggal terhelt lakóingatlan, ha a lakáshitel-szerződésből eredő lejárt tartozás megfizetése tekintetében több mint 90 napos késedelem áll fenn.

csökkentése, az áfa-visszaigénylés lehetősége, illetve az államilag támogatott hitel. 2016 I. félévében a hitelintézetek által folyósított **családi otthoneremtési támogatások** száma 7660, összege 14,3 milliárd forint volt, ennek közel 60%-át használt lakás vásárlására fordították. Az egy folyósításra jutó átlagos összeg használt lakás vásárlása esetén 1,3 millió forint, új lakás építéskor 3,9, új lakás vásárlásakor 6,1 millió forint volt.

A **lakáshitel-állomány** értéke az I. félév végén 2953 milliárd forint volt, 3,8%-kal alacsonyabb, mint egy évvel korábban, GDP-hez viszonyított aránya pedig 8,7%. 2014 végén a lakáshitel-állomány 52%-át a devizaalapú lakáshitelek tették ki, ez az arány a devizahitelek forinthitelre váltása után 2015 decemberére 0,2%-ra csökkent (6,8 milliárd forint). Ezek az értékek az azóta eltelt időszakban változatlanok maradtak.

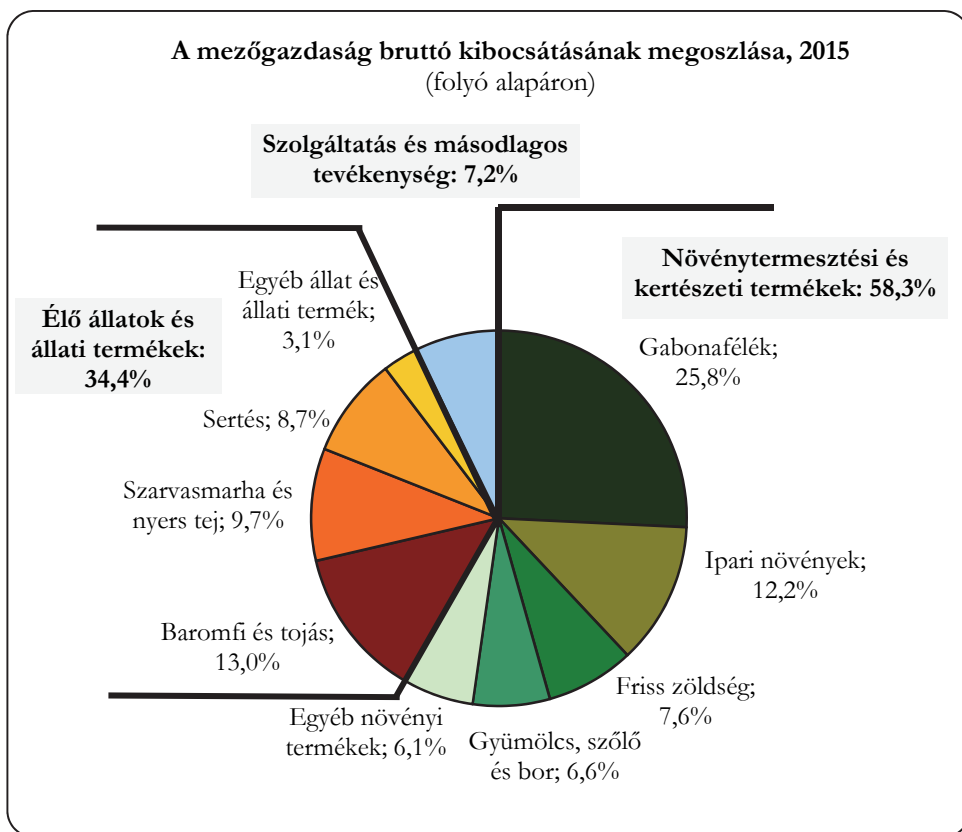
Az I. félévben több mint 39 ezer **lakáshitelt engedélyeztek**, összesen 217 milliárd forint értékben. Az engedélyezett hitelek száma 2015 azonos időszakához képest 39, összege 57%-kal nőtt.

2016 I. félévében több mint 40 ezer **lakáshitelt folyósítottak**, 209 milliárd forint értékben. A hitelek száma 9 ezerrel (29%-kal), összege 69 milliárd forinttal (50%-kal) nőtt. A lakáshitelezésben továbbra is a használt lakások vásárlása volt a domináns, három folyósított lakáshitelből kettő ezt a célt szolgálta. A lakáscélú hitelek átlagos futamideje 2015 I. félévében 13,9 év volt, 2016 I. félévében 14,3 évre nőtt.

*Ágazati teljesítmények***Mezőgazdaság**

A 2010 óta folyamatosan növekvő **mezőgazdasági kibocsátás** értéke 2015-ben megközelítette a 2,5 ezer milliárd forintot, volumene azonban az előző évhez képest 2,3%-kal csökkent. A növénytermesztés kibocsátási értéke (1451 milliárd forint) az előző évvel közel azonos. A volumen 8%-os csökkenését – melyben a kukorica terméscsökkenése játszott a fő szerepet – az árak emelkedése ellensúlyozta. Az élő állatok és állati termékek kibocsátási értékének (2015-ben 857 milliárd) növekedése tovább folytatódott. Az árak évek óta tartó növekvő tendenciája megfordult, a volumen 6%-kal nőtt. A mezőgazdasági termelés volumenének alakulására legnagyobb hatással a gabonatermesztés volt, amely 4,4 százalékponttal mérsékelte, míg az állatok termelése – valamennyi fontosabb haszonállat állományának emelkedése mellett – 1,4 százalékponttal emelte azt.

5. ábra

A termelési folyamatban felhasznált áruk és szolgáltatások (**folyó termelőfelhasználás**) értéke 1,4, volumene 2,3%-kal bővült, összetevői közül a takarmányfelhasználás 5,9%-kal nőtt, a növényvédőszer-felhasználás valamelyest csökkent. A kibocsátás és a folyó termelőfelhasználás különbözete, a **bruttó hozzáadott érték** (1009 milliárd forint) folyó áron valamivel meghaladta az előző évit, volumene azonban 8,9%-kal elmaradt a 2014 évitől. Száz forint kibocsátás létrehozásához 60 forint ráfordítás kellett, ami meghaladta az elmúlt 5 év átlagát.

A **termelési támogatások** összege (506 milliárd forint) 4,1%-kal kevesebb volt az előző évinél, ezen belül – a 2004-től tartó tendenciával ellentétben – közel háromszorosára emelkedett a terméktámogatások aránya. Uniós csatlakozásunkkal a mezőgazdasági vállalkozók jövedelmén belül megnőtt a támogatások aránya. A gyenge hozamú években a támogatások szerepe nő. A 2015. évi 75%-os arány 8 százalékponttal haladta meg a kedvező termés eredménnyel zárt 2014. évit. Az éves munkaerőegységben kifejezett **élőmunka-felhasználás** 2015-ben 442 ezer ember teljes munkaidős tevékenységének felelt meg. A nem fizetett munkaerő-felhasználás 7,5%-kal esett egy év alatt, a fizetett munkaerő-felhasználás azonban 2012 óta folyamatosan nő. A termelők 2015-ben 348 milliárd forintot fizettek ki a munkavállalóknak, 8,9%-kal többet az előző évinél. A Eurostat leggyakrabban használt jövedelemmutatója, az egy teljes munkaidős dolgozóra jutó mezőgazdasági tevékenységből származó jövedelem („**A**” **mutató**) 4,4%-kal csökkent az előző évihez képest. A **termelési intenzitás** (egy hektár mezőgazdasági területre jutó kibocsátás) Dél-Alföldön volt a legmagasabb, ahol 14%-kal haladta meg az átlagot, míg a legalacsonyabb, az észak-magyarországi 27%-kal alatta maradt.

Az **Európai Unió** 28 tagállamának 410 milliárd eurónyi mezőgazdasági kibocsátása 2,0%-kal elmaradt az előző évitől. Magyarország ennek az 1,9%-át állította elő, a növényi termékek 2,1, az állatok és állati termékek 1,7%-át. Ipari növény termelésünk 4,8, a gabonaféléké 4,1, az élő állatoké 2%-át adta az uniós termelésnek.

2016-ban az előző évinél 0,4%-kal kisebb területen, 5,1%-kal több, 7,9 millió tonna **kalászos gabona** termett. Az összes gabona termésátlaga felülmúlta az előző évi, valamint a 2011–2015 közötti évek átlagát is. A magasabb hozamok elsősorban a kedvező időjárással magyarázhatók. **Búzából** a 2015. évinél alig valamivel nagyobb (1,1%) területről, 4,9%-kal több termést takarítottak be, az 5380 kilogramm/hektáros termésátlag 1988 óta a legmagasabb volt. Az **árpa** 5,6%-kal nagyobb területéről, 14%-kal több termést arattak, az 1608 ezer tonnás termés mennyiséget csak az 1992. évi múltá felül. Az előző évinél 8%-kal magasabb termésátlag (5140 kilogramm/hektár) az eddigi legmagasabb. A 2015. évinél tizedével kisebb területen betakarított **tritikálé**

termésmennyisége 6%-kal csökkent, termésátlaga azonban 4,8%-kal nőtt. **Zabból és rozsból** is jóval kisebb (22 és 30%-kal) területet takarítottak be. A termésmennyiség mindkét növény esetében valamivel több mint ötödével csökkent. A zab termésátlaga alig, a rozsé 9,4%-kal magasabb volt az előző évinél.

4. tábla

A kalászos gabonák terméseredményei, 2016

Növény	Termésmennyiség			Termésátlag		
	ezer tonna	2011–2015 átlagának	^a 2015. év	kg/hektár	2011–2015 átlagának	^a 2015. év
		százalékában			százalékában	
Búza	5 592	117,6	104,9	5 380	119,6	103,9
Árpa	1 608	140,4	114,2	5 140	124,2	108,0
Tritikalé	472	110,4	94,0	4 140	112,5	104,8
Zab	101	76,6	78,8	2 850	109,2	100,7
Rozs	81	87,3	77,7	3 020	114,0	109,4

2016-ban is folytatódott a **szarvasmarha-állomány** 2010-ben kezdődött növekedése. Az egy év alatt bekövetkezett 14 ezres bővülés elsősorban a húshasznú állattartás fellendülésének eredménye. A tehénállomány egy év alatt 11, öt év alatt 50 ezerrel lett több. Az állatok 62%-át gazdasági szervezetek, 38%-át egyéni gazdaságok tartják, az utóbbiaknál a bővülés mértéke évek óta erőteljesebb. A szintén inkább gazdasági szervezeteknél (74%) tartott **sertésállomány** 2015 júniusához képest 3,2%-kal csökkent. A **tyúkok** száma 1,4 millióval (3,6%) kevesebb lett az egy évvel korábbinál. Az állomány 37%-át egyéni gazdaságok és a gazdaságméretet el nem érő háztartások tartják. Az állománycsökkenés náluk 2 milliós volt, míg a gazdasági szervezeteknél 700 ezres gyarapodás történt. Az elsősorban (87%) egyéni gazdaságokban tartott **juhállomány** összesen 2,9%-kal lett több. Valamennyi baromfiféle állománya gyarapodott, a ludaké 13, a kacsáké 8,7, a pulykáké 5,8%-kal. Az **egyéb haszonállatfajok** közül a házinyulak állománya több mint ötödével, a lovaké tizedével apadt, a vágógalamboké azonban 5,7, a méhcsaládoké 5,1, a kecskéké pedig 4,1%-kal nőtt.

5. tábla

Állatállomány, június 1.

Állat	(ezer darab)				
	2012	2013	2014	2015	2016
Szarvasmarha	733	763	789	818	832
Sertés	2 947	2 891	3 060	3 124	3 025
Juh	1 206	1 210	1 246	1 201	1 235
Baromfi					
Ebből: tyúk	34 718	33 823	35 597	37 896	36 520
lúd	3 435	4 139	3 233	3 030	3 431
pulyka	3 149	2 202	2 743	3 053	3 232
kacsa	4 520	4 692	5 282	5 214	5 665

Az értékesített **mezőgazdasági termőföldek** területe az előző évi felére csökkent 2015-ben. Az értékesített terület 71%-a szántó, 13%-a erdő, tizede gyep volt, a szőlő és gyümölcs összesen 6%-ott tett ki.

6. tábla

Egy hektár földterület átlagára és földbérleti díja

Művelési ág	(ezer forint)			
	Átlagár		Földbérleti díj	
	2010	2015	2010	2015
Szántó	519	1 003	29	46
Gyep	252	459	14	23
Szőlő	913	1 540	42	71
Gyümölcsös	721	1 384	35	52
Erdő	400	599	14	26

A **termőföldárak** emelkedése 2010 óta töretlen, 2015-ben átlagosan 14%-kal magasabbak voltak az előző évinél. A legnagyobb mértékben a gyümölcsösök ára nőtt (30%), a gyep 17, az erdő 14, a szántó 13, a szőlő 7,1%-kal drágult. A legtöbb termőföldet Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyében értékesítették (8,3 illetve 6 ezer hektárt), míg Tolnában, Nógrádban és Baranyában 500 hektárnál is kevesebbet. A megyék több mint felében egy hektár földterület ára meghaladta az 1 millió forintot.

A mező- és erdőgazdálkodási területek 44%-át bérleményként művelik, a bérelt területek aránya a szántó esetében a legnagyobb (57%). A **földbérleti díjak** 2010 és 2015 között minden művelési ágban több mint másfélszeresére emelkedtek, az erdő 86,

a szőlő 70%-kal drágult. A szántó bérleti díja az előző évi 5,2%-os emelkedés után 7%-kal nőtt, a gyümölcsöse 9,9, a gyepe 5,6%-kal lett több. A megyék többségében egy hektár szántó bérleti díja 3–6%-át tette ki az árának 2015-ben.

Ipar

Hazánk gazdasági teljesítményének alakulására az ipar erőteljes mértékben hatással van. A gazdasági szerkezetet tekintve a nemzetgazdasági ágak közül a legjelentősebb súllyal az ipar (feldolgozóipar, energiaipar, bányászat) rendelkezik, amelynek teljesítménye 2016 I. félévében 28%-kal részesedett a bruttó hozzáadott értékből.

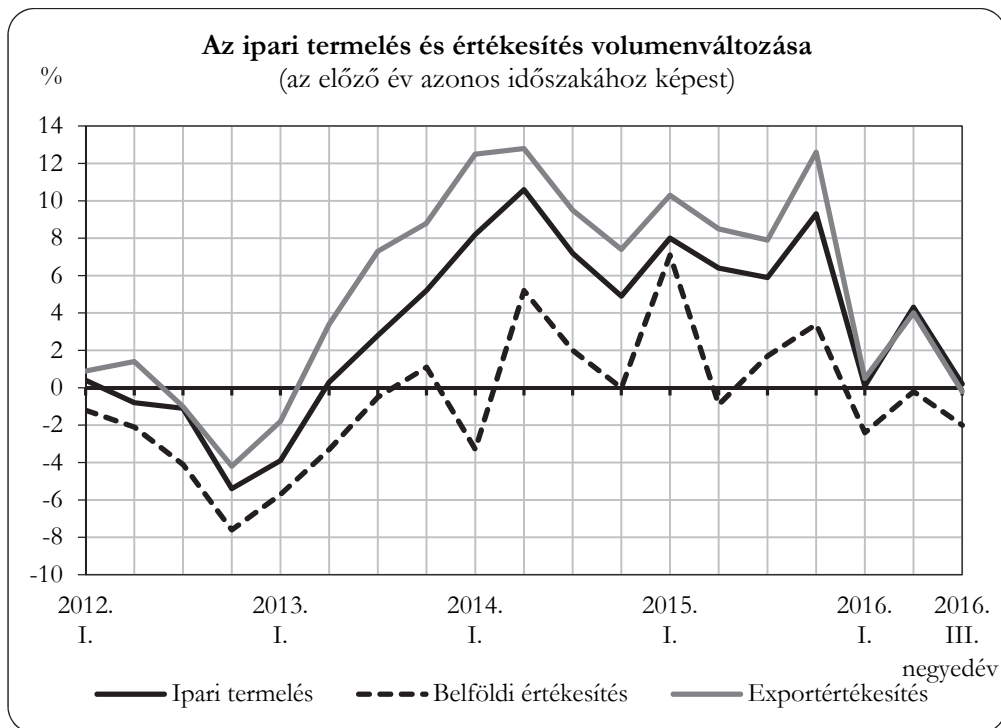
2016 szeptemberében az ipari termelés¹⁵ volumene 3,7%-kal mérséklődött az egy évvel korábbihoz képest. (A munkanaphatástól megtisztított index értéke megegyezett a nyersadatával.) A visszafogottabb kereslet miatt a belföldi és az exportértékesítés egyaránt csökkent (5,0, illetve 3,4%-kal). Mindegyik ipari nemzetgazdasági ág termelése mérséklődött: a feldolgozóiparé 3,8, a bányászaté 3,1, az energiaiparé 0,7%-kal. A feldolgozóipari alágak többségében kevesebbet termeltek. A három legjelentősebb alág közül az élelmiszeripar 0,2%-kal nőtt, a járműgyártás és az elektronikai ipar egyaránt 0,6%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. Az előző hónaphoz képest a szeptemberi ipari kibocsátás – a szezonális és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 3,0%-kal mérséklődött.

---

¹⁵ Az ipar összesen adata a teljes iparra, a többi adat a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások körére vonatkozik.

6. ábra

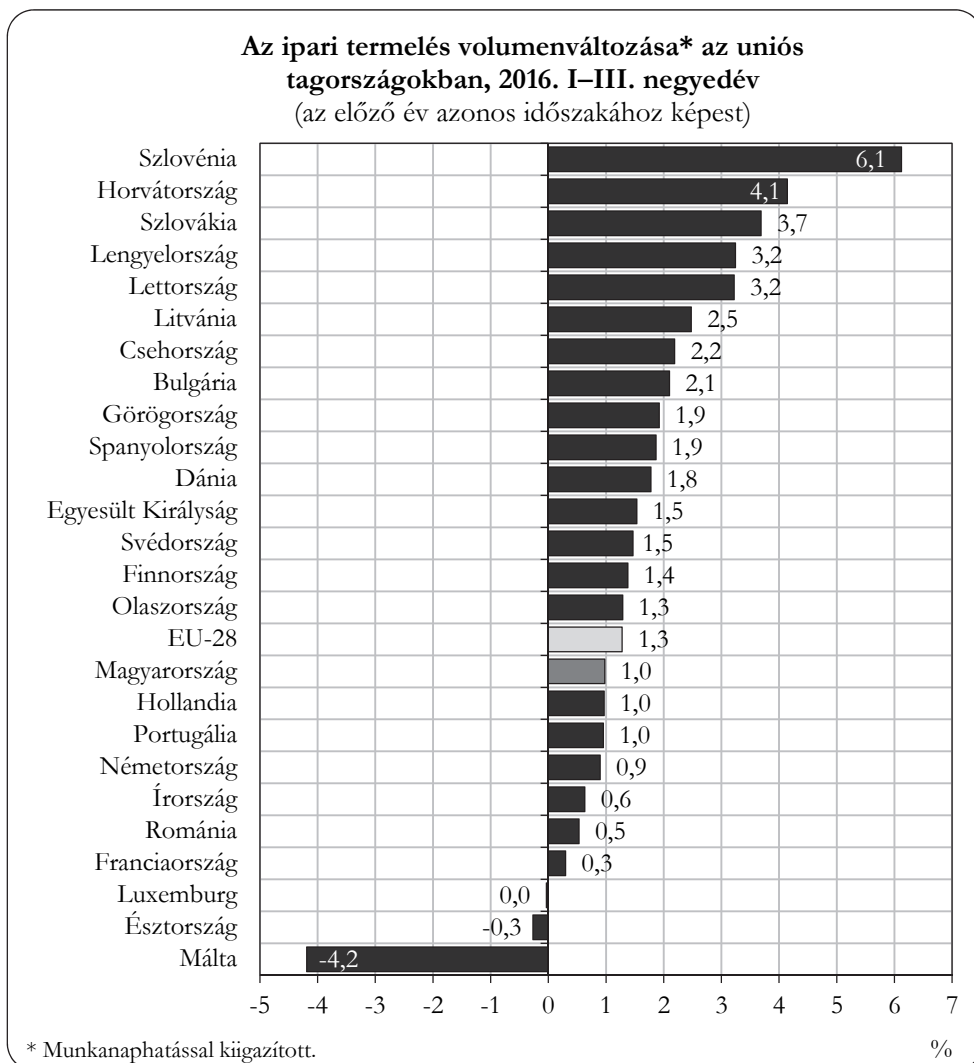

2016 I–III. negyedévében az ipari termelés volumene – hullámzó teljesítmény mellett – 1,5%-kal meghaladta az egy évvel korábit. A növekedés forrása a bővülő külső kereslet, emiatt az ipar exportorientációja tovább fokozódott: az értékesítésen belül a külföldi eladások aránya 65,5%-ra, az egy évvel korábbihoz képest 1,7 százalékponttal emelkedett.

2016 január–szeptemberében az összes értékesítés közel kétharmadát adó **exporteladások** volumene 1,4%-kal nőtt az előző évhez képest. A külföldi értékesítés több mint felét két alág, a járműgyártás és az elektronikai ipar adja, amelyek közül előbbi eladásai 1,8, utóbbié 10%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az ipari értékesítés több mint egyharmadát adó **belföldi eladások** 1,6%-kal csökkentek. A hazai értékesítés 17%-át adó élelmiszeriparban 0,6%-kal többet, a 34%-kal részesedő energiaiparban 6,3%-kal kevesebbet értékesítettek.

Unió összehasonlításban¹⁶ hazánk ipari kibocsátásának volumenbővülése (1,0%) 2016 január–szeptemberében az uniós ipari átlagnál (1,3%) kisebb mértékű volt. A régiós versenytársak közül az ipari termelés növekedése Szlovákiában (3,7%), Lengyelországban (3,2%) és Csehországban (2,2%) az uniós átlagot meghaladta, Romániában (0,5%) ugyanakkor az uniós átlagtól elmaradt. A hazánk legfontosabb gazdasági partnerének számító Németországban 0,9%-kal többet termeltek, mint egy évvel korábban.

7. ábra

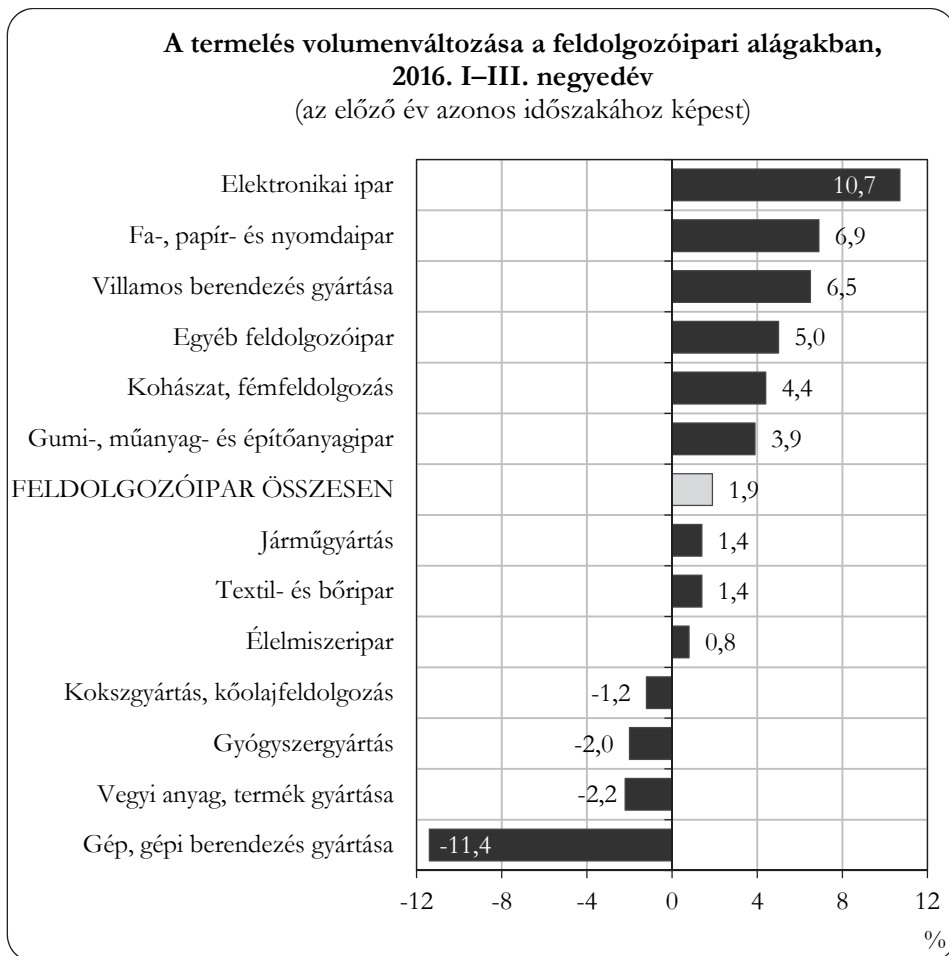
¹⁶ Munkanaphatással kiigazított adatok. Forrás: az Eurostat adatbázisa.

2016 I–III. negyedévben az ipari nemzetgazdasági ágak közül a termelés több mint kilenctizedét adó **feldolgozóiparban** a kibocsátás 1,9, az **energiaiparban** 1,6%-kal nőtt, a kis súlyt képviselő **bányászatban** 21%-kal csökkent.

2016 január–szeptemberében a kibocsátás volumene kilenc feldolgozóipari alágban emelkedett, a legnagyobb mértékben (11%) a szinte teljes egészében külfiacra termelő **elektronikai iparban**. (Az alág két legnagyobb alágazata közül a jelentősebb súlyú, az elektronikus fogyasztási cikkek gyártása 6,8, a kisebbik, a híradás-technikai berendezés gyártása 15%-kal nőtt.) Szintén a feldolgozóipari átlagot meghaladó mértékben bővült a **fa-, papír- és nyomdaipar** (6,9%), a **villamos berendezés gyártása** (6,5%), az **egyéb feldolgozóipar** (5,0%), a **kohászat, fémfeldolgozás** (4,4%), valamint a **gumi-, műanyag- és építőanyag-ipar** (3,9%). A legnagyobb súlyú (31%) alágnak számító **járműgyártás** termelése 1,4%-kal meghaladta az egy évvel korábbi. A két meghatározó – az alág kibocsátásából együttesen 97%-kal részesedő – járműipari alágazat közül a közúti gépjármű gyártása 3,4%-kal csökkent, a közúti jármű alkatrészeinek gyártása ugyanakkor 7,4%-kal növekedett. A termelés több mint egytizedét adó **élelmiszeripar** (élelmiszer, ital, dohánytermék) kibocsátása 0,8, ezen belül a legnagyobb alágazatnak számító húsiparé 4,3%-kal emelkedett. Az élelmiszeripari értékesítés mindkét irányban nőtt: a belső kereslet 0,6, a külső kereslet 0,2%-kal bővült.

Négy feldolgozóipari alág termelése 2016 január–szeptemberében csökkent, a legnagyobb mértékben (11%) a **gép, gépi berendezés gyártása**. A **kokszyártás, kőolajfeldolgozás** területén 1,2%-kal kevesebbet termeltek, miután a csökkenő exportértékesítést a – részben az emelkedő üzemanyag-fogyasztás által bővülő – belföldi eladások nem tudták ellensúlyozni. Szintén mérséklődött a kibocsátás a **vegyi anyag, termék gyártásában** (2,2%) és a **gyógyszergyártásban** (2,0%).

8. ábra

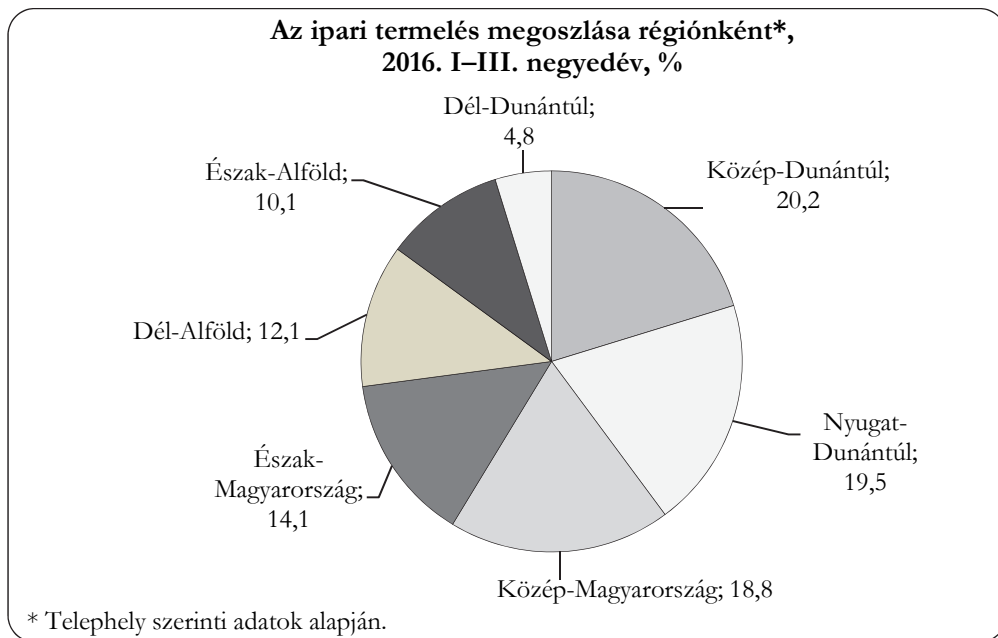
2016 I–III. negyedévében a **létszám-kategóriák** szerint képzett **vállalatcsoportok** közül – a kisvállalkozások kivételével – bővült a termelés volumene. A kibocsátás közel háromnegyedét adó, erősen exportorientált **nagyvállalatok** (legalább 250 fő) termelése 2,0%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A **közepes** méretű vállalkozások (50–249 fő) kibocsátása 5,9%-kal emelkedett, az eladások mindkét értékesítési irányban nőttek. Az elsősorban hazai piacra termelő **kisvállalkozások** (5–49 fő) termelése 8,8%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól.

A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások körében az **egy alkalmazásban állóra számított termelés** 2016 első kilenc hónapjában 1,0%-kal mérséklődött az egy

évvel korábbihoz képest. A termelékenység romlása 2,8%-os létszámemelkedés mellett következett be.

Az előző év azonos időszakához képest 2016 első kilenc hónapjában az ipari termelés három **régióban**¹⁷ – Nyugat-Dunántúlon (3,5%), Közép-Magyarországon (3,2%) és Észak-Alföldön (1,8%) – csökkent, a többi négy régióban a kibocsátás 1,6 és 16% közötti mértékben nőtt, a legnagyobb mértékben a kis súlyú Dél-Dunántúlon.

9. ábra

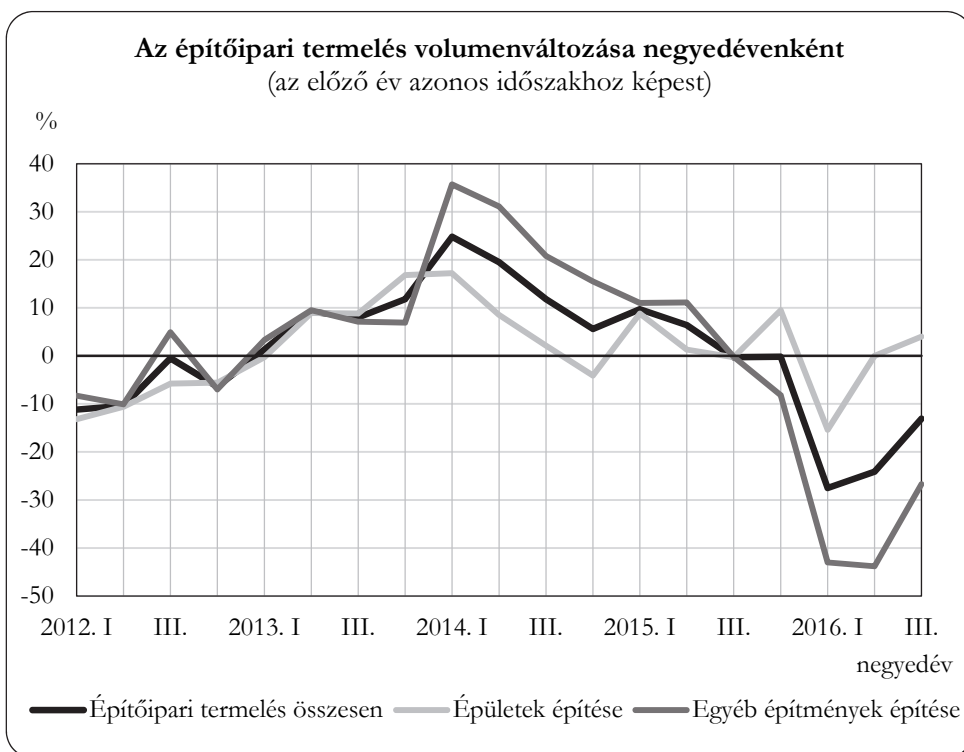
2016 szeptemberében a megfigyelt feldolgozóipari ágazatok **új rendeléseinek** volumene gyakorlatilag stagnált (–0,1%), ezen belül az új belföldi rendeléseké 1,6%-kal mérséklődött, az új exportrendeléseké lényegében nem változott (+0,1%) az előző év azonos időszakához képest. A járműgyártás új rendelései 5,3%-kal nőttek, a dinamikusán bővülő elektronikai iparé 3,0%-kal csökkentek. Az összes **rendelésállomány** volumene szeptember végén 8,6%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A két legtöbbet termelő ág közül a járműgyártás rendelésállománya 6,4, az elektronikai iparé 1,0%-kal nőtt a 2015. szeptemberihez viszonyítva.

¹⁷ Telephely szerinti adatok alapján.

Építőipar

A 2013 februárjában bekövetkezett pozitív fordulat után az **építőipari termelés** volumene 2015-ben átlagosan 3,0%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, azonban az év második felében – az uniós forrásból finanszírozott fejlesztések kifizetésével párhuzamosan – már nem érte el a korábbi szintet. Az építőipar termelése 2015. III. negyedévtől mérséklődött, 2016. I. negyedévben több mint negyedével maradt el az előző év azonos időszakától. A II. negyedév óta egyre mérséklődik a csökkenés üteme az előző év azonos időszakához képest: a II. negyedévben 24, a III. negyedévben 13%-os volt. Az építőipari termelésen belül a visszaesés nagyobb mértékben érintette az egyéb építmények építését, az épületek építése a II. negyedévben már stagnált, a III. negyedévben pedig már bővült az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

10. ábra

2016. szeptemberben a változatlan áron számolt termelés 13%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. A két **építményfőcsoport** termelése ellentétesen változott: az **épületek építése** 3,1%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, ami nagyrészt ipari

épületek építésének, kisebb részt szállók, oktatási épületek, illetve sportlétesítmény-építések eredménye. Az egyéb építmények építésének volumene ezzel szemben 25%-kal visszaesett, elsősorban az uniós forrásból végzett munkák 2015. végi befejeződése miatt. A legnagyobb mértékben szeptemberben is az út- és vasútépítő vállalkozások termelése maradt el az előző év azonos időszakától.

2016 I–III. negyedévben összességében az építőipari termelés volumene 21%-kal maradt el az előző év azonos időszakától. Az épületek építésének volumene 3,0 az egyéb építményeké 37%-kal csökkent 2015 azonos időszakához viszonyítva.

A szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint a termelés volumene **előző hónapoz képest** szeptemberben 1,7%-kal emelkedett.

Az **építőipari vállalkozások új szerződéskötéseinek volumene** szeptemberben 27%-kal alacsonyabb volt az egy évvel korábnál. **Január–szeptemberben** gyakorlatilag ugyanakkora volumenű új szerződést kötöttek a vállalkozások, mint az előző év azonos időszakában. Az épületek építésére 7,1%-kal nagyobb, az egyéb építmények építésére 4,6%-kal kisebb volumenű szerződést kötöttek, mint 2015 I–III. negyedévben. A korábbi hónapokban kötött szerződések következtében a szeptember végi **szerződésállomány** volumene 20%-kal meghaladta az egy évvel korábbi alacsony bázist. Az épületek építésének rendelésállománya 24, az egyéb építményeké 18%-kal magasabb volt.

Az **építőipar termelői árai** a **III. negyedévben** 2,8%-kal emelkedtek az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az épületek építése ágazatban 4,5, az egyéb építmények építése ágazatban 1,6, a legnagyobb súlyú, speciális szaképítés ágazatban 2,9%-kal nőttek az árak. Az **I–III. negyedévben** átlagosan 2,7%-os volt az áremelkedés, ezen belül az épületek építése vonatkozásában jelentős, 4,0%-os.

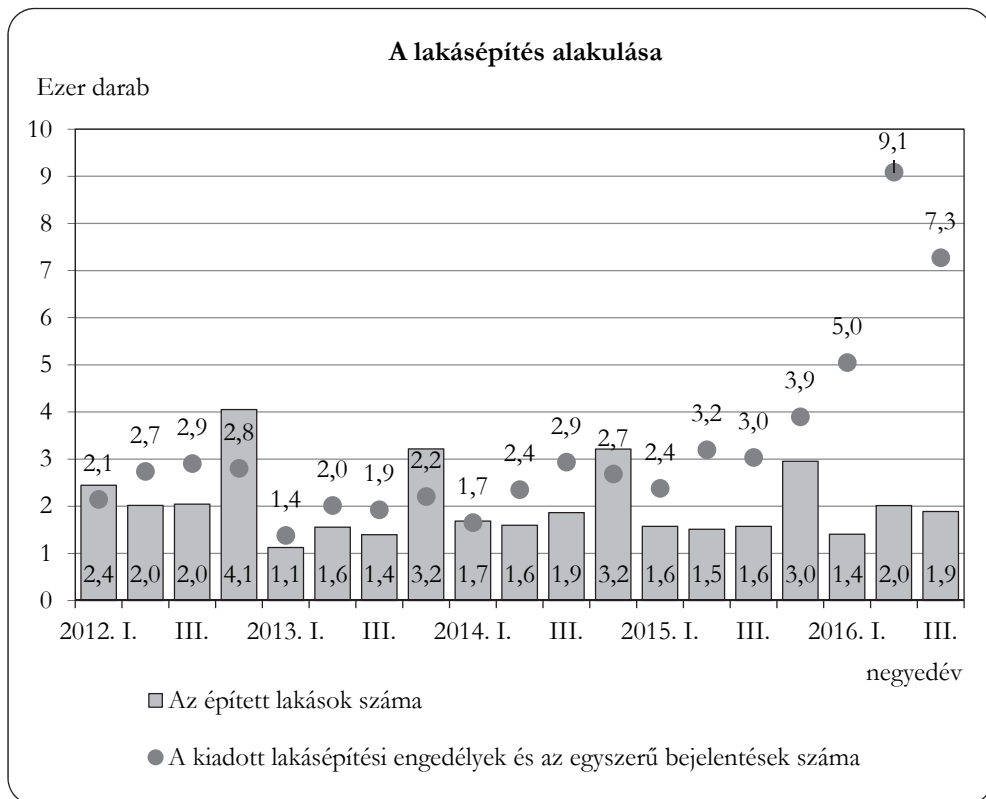
Lakásépítés és lakáspiac

2016 I–III. negyedévben 5307 új lakás épült fel, 14%-kal több, mint egy évvel korábban, összefüggésben a lakáspiac élénkítését célzó intézkedésekkel. Az épített lakások száma a megyei jogú városokban 29, Budapesten 22, a többi városban 6,0%-kal nőtt, miközben a községekben 5%-kal csökkent.

A hatóságok által **kiadott lakásépítési engedélyek** és az új lakóépületek építésére vonatkozó egyszerű bejelentések együttes száma 21 414 volt, közel két és félszerese a

2015. I–III. negyedévinek. Budapesten és a megyei jogú városokban közel háromszorosára nőtt az építési tervezett lakások száma.

11. ábra

Az **építetők** közül teret nyertek a vállalkozások: a **természetes személyek** által épített lakások aránya egy év alatt 58-ról 49%-re csökkent, ezzel szemben a **vállalkozások** által építetteké 41-ről 51%-re emelkedett. Az újonnan épített lakások között mérséklődött a **családi házban** épült lakások aránya (56-ról 47%-re). A **többszintes, többlakásos** épületekben használatba vett lakások aránya 34-ről 43%-ra emelkedett.

A használatba vett lakások **átlagos alapterülete** 94 m² volt, 6 m²-rel kevesebb, mint egy évvel korábban.

Január–szeptemberben 1289 **lakás szűnt meg**, 29%-kal több az egy évvel korábbinál. A legtöbb lakás a kisebb városokban és a megyei jogú városokban szűnt meg, legtöbbször avulás következtében.

Az **ingatlanforgalom** a gazdasági válságot követő évek csökkenő tendenciája után – az alacsony bázishoz képest – 2014-ben 28, 2015-ben 18%-kal bővült. A lakáspiaci forgalom bővülése 2016 II. negyedévében is folytatódott: a megelőző év ugyanezen időpontjában összesített, hasonló feldolgozottsági szintű beérkezéshez viszonyított előzetes adatok alapján 29%-kal több lakás cserélt gazdát, mint egy évvel korábban.

2016 II. negyedévében mérséklődött a **használtlakásárak**¹⁸ emelkedésének üteme: az I. negyedévi 5,1%-os kiugrás után a II. negyedévben 0,7%-kal drágultak a lakások. 2016 I–II. negyedévében Budapesten tovább gyorsult a használt lakások árának emelkedése: a 2015. évi 17,4 millióról 19,5 millió forintra nőtt a lakások átlagára, ami 25%-kal magasabb a 2008-ban mértnél. Így Budapesten a lakások reálértéke mintegy 2,6%-kal meghaladta a válság előtti szintet. 2015 óta a megyeszékhelyeken is drágultak a használt lakások, átlagosan 6,7%-kal, míg a kisebb városok és a községek árai 3,1, illetve 4,7%-kal tovább csökkentek. A területi árkülönbségek növekedése az agglomerációk esetében is kimutatható. A budapesti agglomerációra egyelőre nem terjedt ki a fővárosra jellemző drágulás, így az árak ott elmaradnak a válság előttről. Egyetlen kivétel a budapesti agglomeráció észak-nyugati szektora, ami 26 millió forintot meghaladó árszintjével az ország legdrágább területei közé került. Budapest valamennyi kerületében elérték a lakásárak a 2008. évi szintet, azonban a drágulás mértéke rendkívül széles skálán mozgott: a legnagyobb, 50%-ot meghaladó áremelkedés a pesti belső kerületekben zajlott le (V., VI., VII.). Budapesten a használt lakások **négyzetméterára** a 2015. évi 290-ről 338 ezer forintra nőtt 2016 I–II. negyedévében. A megyeszékhelyekre jellemző fajlagos lakásár ennek kevesebb mint fele (177 ezer forint), a kisebb városokban pedig ennél is alacsonyabb, 129 ezer forint volt. A községi lakások négyzetméterára egyötöde sincs a budapestinek (68 ezer forint), míg az agglomerációkon kívül eső községekben mindössze 53 ezer forint.

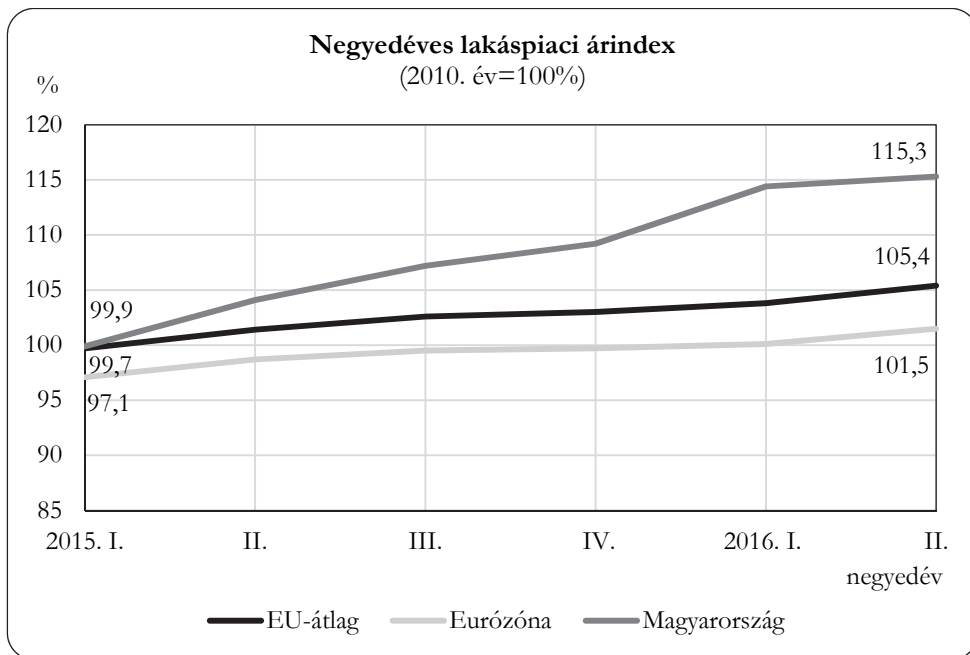
Az **újlakás-piacon** 2016 I. negyedévében gyors ütemben kezdtek emelkedni az árak (5,5%), ami a II. negyedévben is számottevő maradt (3,1%). Az új lakások körében azonban az áremelkedést nem kíséri a kínálat bővülése.

Az **Eurostat lakáspiaci árindexe** szerint – amely összevontan mutatja a használt és az új lakások áralakulását – a környező országok mindegyikére az 5,4%-os EU-átlagot meghaladó ütemű árnövekedés volt jellemző. 2016 II. negyedévében Szlovéniában 1,9, Ausztriában 2,3, Szlovákiában 2,6, Romániában 2,8%-kal drágábbak voltak a lakások, mint egy évvel korábban. 2014 I. negyedéve óta a magyar lakásárindex meredeken emelkedett, és 2015 elejére átlépte a 2010. évit, illetve az EU átlagát is.

---

¹⁸ Az árak tekintetében 2016 valamennyi adata előzetes.

12. ábra

Kiskereskedelem

A **kiskereskedelmi üzletek forgalmának** alakulását 2013 óta növekvő tendencia jellemzi. 2016 folyamán az emelkedés havi mértéke 1,7 és 6,8% között mozgott az előző év azonos hónapjához képest, a legnagyobb mértékű bővülést májusban mértük. Az eladások volumene **2016 szeptemberében 5,1, január–szeptemberben 5,0%-kal** nőtt, a naptárhatástól megtisztított adatok szerint 5,1, illetve 4,9%-kal. Szeptemberben az előző hónaphoz képest – a szezonális és naptárhatástól megtisztított index szerint – az üzletek forgalma 0,6%-kal emelkedett.

Az **élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelmi üzletek** értékesítésének volumene 2016 I–III. negyedévében 2,8%-kal meghaladta az előző év azonos időszakit. Ezen belül a forgalom több mint háromnegyedét lebonyolító vegyes termékkörű üzleteké 2,8, az élelmiszer-, ital-, dohányáru-szaküzleteké 3,0%-kal emelkedett.

A **nem élelmiszertermékeket forgalmazó kiskereskedelmi egységek** esetében január–szeptemberben 7,6%-os forgalomművekedést mértünk az egy évvel korábbihoz képest. Ezen belül növekedtek az eladások a textil-, ruházati és lábbeliüzletek (11%), a könyv-, számítástechnika- és egyébiparcikk-üzletek (6,4%), a forgalom negyedét adó bútór-, műszakicikküzletek (5,7%), a gyógyszer-, gyógyászatitermék-, illatszerüzletek (4,3%), és az iparcikk jellegű vegyes üzletek (2,8%) körében. Mérséklődött viszont a használtcikküzletek forgalma (–1,4%). A termékek széles körére kiterjedő, bár az összforgalom mindössze 2,9%-át adó csomagküldő és internetes kiskereskedelemben a forgalom 29%-kal emelkedett.

Az **üzemanyag-kiskereskedelem** növekedése 2016 I–III. negyedévében folytatódott: a benzinkutaknál 5,7%-kal emelkedett a forgalom. Ebben szerepet játszott a járműüzemanyagok fogyasztói árának 10%-os csökkenése is.

7. tábla

A kiskereskedelmi üzletek forgalmának alakulása, 2016. I–III. negyedév

(%)

Megnevezés	Megoszlás	Volumenváltozás az előző év azonos időszakához képest
Élelmiszer jellegű vegyes	36,5	+2,8
Élelmiszer-, ital-, dohányáru	11,0	+3,0
Élelmiszer és élelmiszer jellegű vegyes összesen	47,4	+2,8
Iparcikk jellegű vegyes	3,4	+2,8
Textil-, ruházati és lábbeli	5,8	+11,2
Bútór-, műszakicikk	10,2	+5,7
Könyv-, számítástechnika-, és egyébiparcikk	7,5	+6,4
Gyógyszer-, gyógyászatitermék-, illatszer	6,4	+4,3
Használtcikk	0,4	–1,4
Csomagküldő és internet	2,9	+29,2
Nem élelmiszertermék jellegű összesen	36,8	+7,6
Üzemanyag	15,8	+5,7
Kiskereskedelem összesen	100,0	+5,0

A kiskereskedelmen kívül számba vett **gépjármű- és járműalkatrész-üzletek** eladási volumene – a 2015. I–III. negyedévi mérséklődést követően – 2016 első kilenc hónapjában 5,7%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest.

Az **Európai Unióban (EU-28)** – az Eurostat munkanaphatástól megtisztított adatai szerint – a kiskereskedelmi forgalom volumene a 2015. január–szeptemberi

3,4%-os emelkedés után 2016. január–szeptemberben kisebb ütemben, átlagosan 2,7%-kal növekedett az előző év azonos időszakához mérten. A rendelkezésre álló adatok szerint egyedül Belgiumban mértek csökkenést (3,1%), a legnagyobb mértékű bővülés (15%) Luxemburgban és Romániában volt.

Turizmus, vendéglátás

2016 január–szeptemberében a kereskedelmi szálláshelyeken 8,7 millió vendég szállt meg, összesen 22 millió vendégéjszakára. A vendégek száma 6,0, a vendégéjszakáké 5,8%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához képest.

Az év első kilenc hónapjában 4,1 millió **külföldi vendég** 10,9 millió éjszakát töltött el a kereskedelmi szálláshelyeken, 4,9, illetve 4,0%-kal több az előző év azonos időszakánál. Az első kilenc hónapban regisztrált vendégéjszakák száma alapján vizsgálva a legjelentősebb küldőpiacunk – a teljes külföldi kereslet 15%-ával – Németország, bár az onnan érkező turisták kereslete továbbra is csökken (3,7%-kal). A következő 5 legnagyobb küldőország együttes forgalma a teljes külföldi forgalom közel háromtizedét fedte le. Ezen országok közül kiemelkedő mértékben (17%-kal) nőtt a Csehországból érkezők vendégéjszakában kifejezett vendégforgalma, az Egyesült Államok, Ausztria, az Egyesült Királyság és Lengyelország esetén ennél szerényebb mértékű, 2,1–8,8%-os forgalombővülést mértünk.

A kereskedelmi szálláshelyekre 2016 első kilenc hónapjában 4,6 millió **belföldi vendég** érkezett, 7,0%-kal több, mint egy évvel korábban. Az általuk eltöltött éjszakák száma 11,2 millió volt, 7,6%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. 2016 szeptemberében az összes működő szálláshely héttizedében mód volt rá, hogy a vendég Széchenyi Pihenőkártyával rendezze a számlát. 2016 első kilenc hónapjában összesen 15 milliárd forint értékben fizettek SZÉP-kártyával a belföldi vendégek, ez folyó áron 4,6%-kal több az egy évvel korábbinál.

A kilenc **turisztikai régió** mindegyikében nőtt a vendégéjszakában mért vendégforgalom, Közép- és Dél-Dunántúlon kétszámjegyű mértékben.

A **szállodák** szobakihasználtsága átlagosan 56,9% volt január–szeptemberben, 1,7 százalékponttal magasabb, mint egy évvel korábban. A szállodai szobaárak 4,4%-kal haladták meg az egy évvel korábbit, az egy kiadható szállodai szobára jutó szállásdíjbevétel (REVPAR) 7,6%-kal nőtt.

A kereskedelmi szálláshelyek 2016 első kilenc hónapjában összesen 303,7 milliárd forint **bruttó árbevételt** realizáltak, folyó áron 7,1%-kal többet, mint egy évvel korábban. A bevételek hattizede a szállásdíjkból származott, bővülésük 8,7%-os volt.

Az összes bevétel egyaránt mintegy kéttizedét adó vendéglátási és egyéb bevételek sorrendben 2,4, illetve 7,2%-kal meghaladták előző évi szintjüket.

2016 január–szeptemberében a **vendéglátóhelyek eladási forgalma** – a kereskedelmi szálláshelyek vendéglátó egységeinek forgalmával együtt – összesen 751 milliárd forint volt, ennek 90%-a kereskedelmi, 10%-a munkahelyi forgalomban keletkezett. A forgalom volumene az időszak átlagában 8,0%-kal nőtt, ami a kereskedelmi vendéglátás forgalmának 11%-os bővüléséből, illetve a munkahelyi vendéglátás bevételeinek 13%-os csökkenéséből adódott.

Szállítás, közlekedés

2016 I–III. negyedévében a nemzetgazdaság árutonna-kilométerben kifejezett **áruszállítási teljesítménye** 4,7%-kal nagyobb volt, mint 2015 első kilenc hónapjában. A növekedés az átlagos szállítási távolság hosszabbá válásával magyarázható, mivel a szállított tömeg 1,3%-kal csökkent. Valamennyi szállítási mód teljesítménye nőtt: a teljesítmény héttizedét képviselő közúti áruszállításé 3,7, a vasúti áruszállításé 2,9%-kal. Az összes szállítási módot figyelembe véve a teljesítmény közel háromnegyedét adó nemzetközi forgalom 3,0, a belföldi 9,7%-kal nőtt 2015 I–III. negyedévéhez képest.

A **helyközi személyszállítás** utaskilométer-teljesítménye 2016 első kilenc hónapjában 3,9%-kal több volt az egy évvel korábinál. A teljesítmény növekedése az átlagos utazási távolság hosszabbá válásának következménye, az utazások száma ugyanis 1,7%-kal mérséklődött. A közlekedési eszközök közül a repülőgépek teljesítménye 23, utasszáma 19%-kal emelkedett a megelőző év I–III. negyedévéhez viszonyítva, számottevő tényezőjét jelentve egyúttal annak, hogy a valamennyi közlekedési módra számított átlagos utazási távolság hosszabbá vált. A **Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér utasforgalma**¹⁹ 8,6 millió fő volt a január–szeptemberi időszak során, 9,8%-kal több az egy évvel korábinál. Az összteljesítmény közel felét adó autóbuzos közlekedés teljesítménye 0,9, a vasúti közlekedésé 0,3%-kal mérséklődött. 2016 I–III. negyedévében az összteljesítmény héttizedét adó belföldi forgalom esetében 0,6%-os mérséklődés, a nemzetközi forgalom vonatkozásában 17%-os növekedés következett be a megelőző év azonos időszakához képest.

---

¹⁹ A repülőtér utasforgalma a külföldi légitársaságok forgalmát is magába foglalja, míg a teljesítmény kizárólag a magyar légi szállítók magyarországi repülőtereket érintő forgalmára vonatkozik.

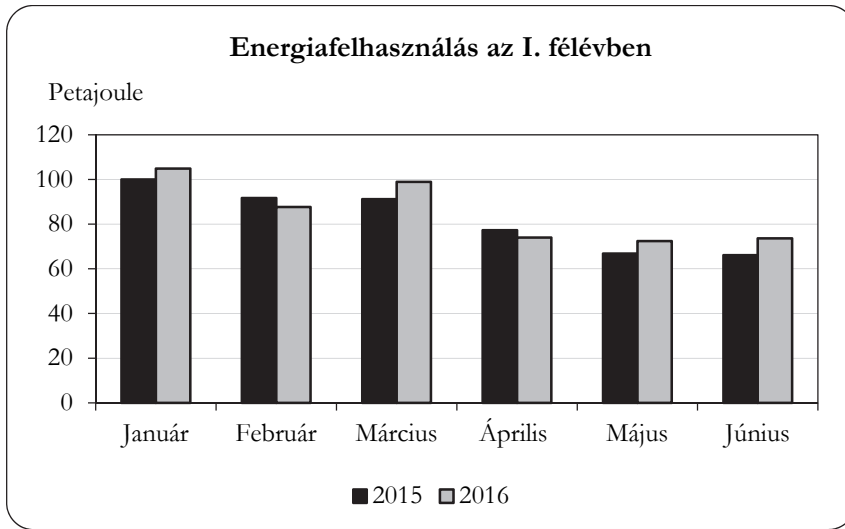
A **helyi személyszállításban** 1,6 milliárd utazást regisztráltunk az I–III. negyedév során, 0,7%-kal többet, mint 2015 azonos időszakában. Az emelkedés legnagyobb részét a villamosok, kisebb mértékben a metró, földalatti forgalmának bővülésével magyarázható (5,2, illetve 2,5%). A villamosok esetében tapasztalt növekedésre hatással volt a budai fonódó villamoshálózat 2016. eleji átadása. Az utazások fele autóbuszokon történt, ahol az utazók száma – a közlekedési eszközök közül egyedülként – mérséklődött (2,0%-kal) a tavalyi év első kilenc hónapjához viszonyítva. Az autóbuszokat igénybe vevők száma a fővárosban és vidéken is csökkent.

2016. I–III. negyedévben 177 ezer **személygépkocsit helyeztek első alkalommal forgalomba** az országban, 21%-kal többet az egy évvel korábbinál. Ezen belül az új – kétévesnél fiatalabb – személygépkocsik forgalomba helyezése 25, a használtaké 19%-kal nőtt. Az eltérő mértékű növekedések hatására a használt személygépkocsik aránya a forgalomba helyezéseken belül mérséklődött (60-ról 59%-ra). A korábbi évek azonos időszakait tekintve ilyenre utoljára 2006-ban volt példa, amikor a használt személygépkocsik aránya 9,4% volt, szemben a 2005. I–III. negyedévi 14%-kal. A **személygépkocsi-állomány 2016. június végén** 3,3 millió járműből állt, átlagos kora 13,8 év volt. Az állományból 2,2 millió jármű, a személygépkocsik mintegy kétharmada 10 évesnél idősebb.

Energia

2016 első hat hónapjában a hazai energiafelhasználás az időjárási viszonyok függvényében ingadozott. A gazdasági szereplők az I. félévben 511 petajoule (PJ) **energiát használtak fel** a nemzetgazdaságban, 3,7%-kal (18 PJ-lal) többet, mint egy évvel korábban. A gazdaság relatív energiaigényessége – a GDP 2,0%-os emelkedése mellett – 1,7%-kal nőtt. Az energiaigény fedezésére szolgáló források 36%-a hazai termelésből, 64%-a behozatalból származott. A termelés 3,0%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest. Döntő részét (44%) az atomerőművi villamos energia jelentette. 2016 január-júniusában az energiahordozó-behozatal több mint 17%-kal nőtt, ezen belül a közel 60%-os részarányt képviselő kőolaj importja 7,0%-kal, a földgázé több, mint másfélszeresére bővült. A földgáz importtöbbletének közel 40%-a (17 PJ) készletezésre került, ennek köszönhetően a hazai energiakészlet 11 PJ-lal emelkedett.

13. ábra

*Termelői és fogyasztói árak***Mezőgazdasági termelői árak**

2016 szeptemberében a mezőgazdasági termelői árak 3,8%-kal mérséklődtek az előző év azonos időszakához képest. A növényi termékek ára 7,3%-kal süllyedt, ezen belül a gabonafélék árának 9,6%-os visszaesésére elsősorban a búza árának 18, és a kukorica árának 3,7%-os csökkenése hatott. A gyümölcsök ára 5,8, a zöldségféléké 8,5%-kal csökkent, míg a burgonyáé 13%-kal nőtt. Az élő állatok és állati termékek termelői ára átlagosan 2,1%-kal emelkedett, ezen belül az élő állatok árszintje 3,2%-kal magasabb, az állati termékeké 0,7%-kal alacsonyabb lett. A vágósertés ára 12%-kal nőtt, a tej ára 3,8%-kal mérséklődött.

A mezőgazdasági termelői árak **2016 január–szeptemberében** átlagosan 0,9%-kal mérséklődtek. A növényi termékek ára lényegében változatlan maradt (0,1%). A gabonafélék árának változatlansága mögött a búza árának 16%-os csökkenése, és a kukorica árának 13%-os emelkedése áll. Enyhén csökkent az ipari növények (2,2%), a zöldségfélék (1,3%) és a gyümölcsök (2,6%) ára, a burgonyáé azonban jelentősen, 38%-kal nőtt. Az állatok és állati termékek termelői ára átlagosan 2,6%-kal, a vágómarha termelői ára 6,0, a tejé 10%-kal csökkent.

A mezőgazdasági termelés **ráfordítási árai** 1,3%-kal alacsonyabbak voltak 2016 január–szeptemberében, mint az előző év azonos időszakában. A folyó termelőfelhasználás árai 1,8%-kal csökkentek, a beruházások árszínvonala 1,9%-kal emelkedett. A műtrágyák ára 9,0, az energia ára 8,4%-kal visszaesett, a növényvédőszeresek ára 2,5, az állatgyógyászati termékek és a takarmányok ára egyaránt 1,1%-kal nőtt. Az agráröllő értéke 100,4% volt, a termelői árak kisebb mértékben csökkentek, mint a ráfordítási árak.

Ipari termelői árak

Hazánkban az **ipari termelői árak** 2016 szeptemberében 2,6, **I–III. negyedében** 2,1%-kal alacsonyabbak voltak az előző év azonos időszakánál. Ezzel a mérséklődő tendencia több mint egy éve tart. A termelőiár-csökkenést elsősorban az alap- és nyersanyagok világgpiaci árának süllyedése okozta.

A **belföldi értékesítés árai** 2013 szeptembere óta folyamatosan csökkennek, 2016 január–szeptemberében 4,0%-kal alacsonyabbak lettek az egy évvel korábbihoz képest. (2016 szeptemberében az árak 2,8%-kal elmaradtak a 2015. szeptemberitől.) A hazai értékesítés több mint harmadát adó energiaipar értékesítési árai – az energiahordozók világpiacon áralakulásával összefüggésben – 6,0%-kal elmaradtak az egy évvel korábbitól. A feldolgozóiparban a belföldi eladási árak 3,4%-kal alacsonyabbak lettek, ezen belül az alágak többségében emelkedtek. A legnagyobb súlyúnak számító kokszyártás, kőolaj-feldolgozás területén – az alapanyagok világpiacon áralakulásával összefüggésben – 17%-kal alacsonyabb áron értékesítettek. Az élelmiszeripari értékesítési árak nem változtak.

2016 első kilenc hónapjában a belföldi értékesítésben az **ágazatok rendeltetés szerinti csoportjai** közül a beruházási javakat gyártó ágazatokban 2,0, a fogyasztási cikket gyártó ágazatokban 0,6%-kal nőttek, a továbbfelhasználásra termelő ágazatokban 1,3, az energiatermelő ágazatokban 8,4%-kal csökkentek az árak az egy évvel korábbihoz képest.

2016 I–III. negyedévében az **ipari exportértékesítés árai** 1,1%-kal mérséklődtek, ezen belül a legnagyobb súlyú járműgyártáséi 2,0%-kal emelkedtek, az elektronikai iparéi 5,0%-kal csökkentek az előző év azonos időszakához viszonyítva. (2016 szeptemberében az exportértékesítési árak 2,5%-kal alacsonyabbak voltak a 2015. szeptemberinél.)

Hazánkhoz hasonlóan a többi uniós tagországban is csökkentek az ipari termelői árak 2016 első kilenc hónapjában. Ennek eredményeként az **EU-28 egészére számított** termelői árak – folyamatos csökkenés mellett – átlagosan 2,5%-kal mérséklődtek az egy évvel korábbihoz képest, amit elsősorban az energiatermelő ágazatok 11%-os árzuhanása okozott.

Fogyasztói árak

2016 első tíz hónapjában a fogyasztói árak változásának üteme mérsékelt volt. A januári 0,9%-os emelkedést követően egészen augusztusig az árszínvonal $-0,3$ és $+0,3\%$ közötti mértékben változott az előző év azonos időszakához képest, az őszi hónapokban azonban lassú emelkedés vette kezdetét. Szeptemberben átlagosan 0,6, **októberben** 1,0%-kal nőttek az árak az egy évvel korábbihoz képest, ilyen mértékű áremelkedés az elmúlt három évben nem volt. Az infláció gyorsulását elsősorban az üzemanyagok drágulása és a bázishatás okozta, mivel a világpiacon olajár és ezáltal az üzemanyagárak egy évvel korábbi jelentős esése már szeptembertől beépült a bázisba.

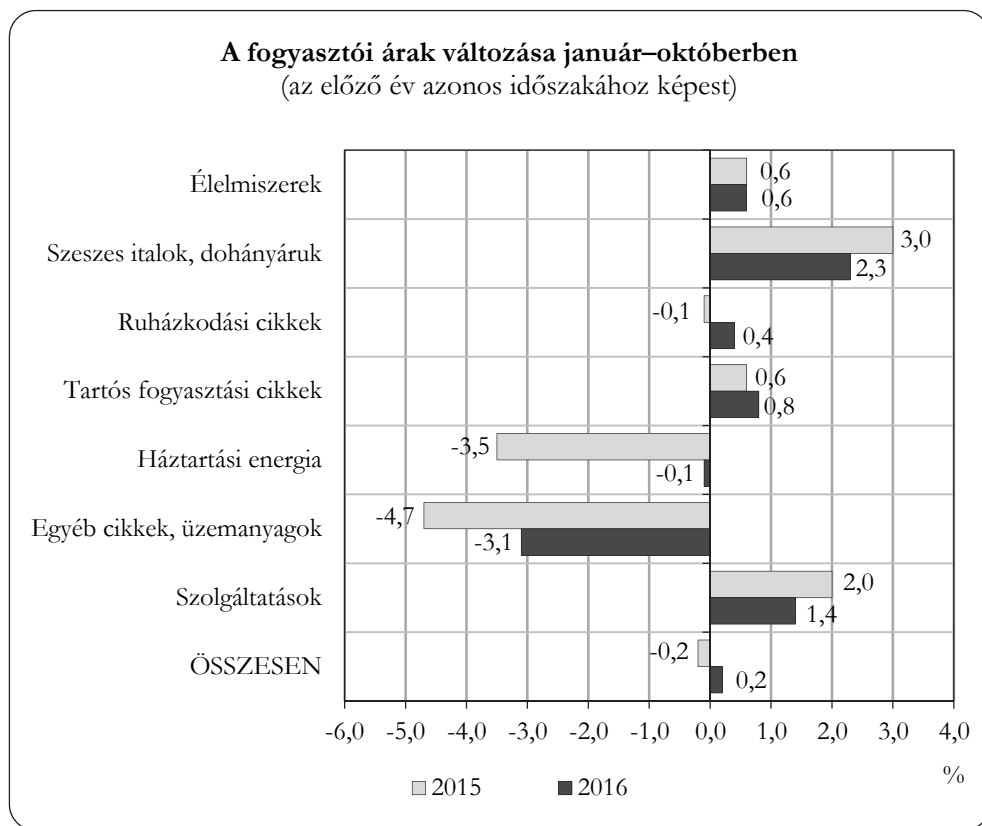
A dohánytermékek jövedéki adójának emelése még nem kimutatható az októberi fogyasztói árakban.

Összességében **2016 január–októberében** a fogyasztói árak átlagosan 0,2%-kal haladták meg az előző év azonos időszakait, az év során továbbra is a szeszes italok, dohányárak drágultak a leginkább, miközben az üzemanyagárak az első tíz hónap átlagában elmaradtak az egy évvel korábbitól.

2016 első tíz hónapjában a **javak főbb csoportjai** közül a legnagyobb mértékben (2,3%) a **szeszes italok, dohányárak** drágultak, ezen belül a szeszes italokért 0,3, a dohánytermékekért 4,3%-kal kellett többet fizetni az előző év azonos időszakához viszonyítva. A **szolgáltatások** ára átlagosan 1,4%-kal nőtt, ezen belül a testápolási, egészségügyi szolgáltatásoké 2,0, a lakbér, lakásszolgáltatásé 1,6, a hírközlésé 1,1, a közlekedési szolgáltatásoké 0,8%-kal. Az egyes részletek közül leginkább a külföldi üdülések (7,7%), valamint a lakberek árai (5,7%) növekedtek. A **tartós fogyasztási cikkek** árának évek óta tartó csökkenése 2015 tavaszán megállt, azóta az árak emelkedésnek indultak, bár októberben enyhe csökkenést (0,5%) mértünk. 2016 január–októberben az árszínvonal átlagosan 0,8%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, ez elsősorban a járművek drágulásával függött össze: az első tíz hónapban az új személygépkocsikért 1,0, a használtakért 5,6%-kal kellett többet fizetni, mint egy évvel korábban. A tartós kulturális cikkek (televízió, számítógép stb.) árszínvonala – a technikai fejlődéssel párhuzamosan – továbbra is csökkent (3,0%). Az **élelmiszerek** 0,6%-kal kerültek többre a 2015 első tíz havihoz viszonyítva, a csoporton belül azonban az egyes termékek átlagárai változatosan alakultak. A hús, hal és készítményeik 4,9, ezen belül a sertéshús – az áfacsökkentés miatt – 15, a baromfihús 1,2%-kal olcsóbb lett. A sertéshús fogyasztói ára ugyanakkor – a világpiaci folyamatok hatására nagymértékben növekvő felvásárlási árak miatt – az év folyamán lassú emelkedésnek indult, így egyre kisebb mértékben érződik az áfacsökkentés hatása. Csökkent a tej (6,5%), a sajt (5,2%) és a tojás (2,9%) ára, ellenben a liszt 1,6, a cukor 20%-kal drágult egy év alatt. Az idényáras élelmiszerek ára jelentősen, 11%-kal nőtt, ezen belül a friss gyümölcsökért 5,5, a zöldségekért 9,6, a burgonyáért 31%-kal többet kellett fizetni, mint 2015 első tíz hónapjában. A házon kívüli étkezés árszínvonala 3,0%-kal emelkedett. A **ruházkodási cikkek** fogyasztói ára január–októberben 0,4%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, ezen belül a férfiruházat 1,0, a gyermekruházat 0,6%-kal drágult, a női azonban 0,1%-kal olcsóbb lett. A legnagyobb mértékben, 3,1%-kal az **egyéb cikkek** (gyógyszerek, járműüzemanyagok, illetve lakással, háztartással és testápolással kapcsolatos, valamint kulturális cikkek) fogyasztói ára csökkent, ezen belül a gyógyszerek 2,1%-kal többre, a járműüzemanyagok 9,1%-kal kevesebbe kerültek az előző év azonos időszakához

viszonyítva. Ugyanakkor a járműüzemanyagok két évig tartó árcsökkenése októberben megszakadt, átlagosan 1,6%-kal emelkedett ellenértékük. A benzin literenkénti ára – a 2015 első tízhavi átlaghoz képest – 33 forintra, 330 forintra, a gázolajé 40 forintra, 325 forintra süllyedt. A **háztartási energia** árszínvonala 0,1%-kal mérséklődött, ezen belül a legfőbb rezsitételek (elektromos energia, vezetékes gáz, távfűtés) ára nem változott.

14. ábra

Az árváltozás a **lakosság egyes csoportjait** különböző mértékben érinti, eltérő jövedelmi szintjük és – részben ebből adódóan – eltérő fogyasztási szerkezetük miatt. 2016 első tíz hónapjában az aktív háztartások esetében 0,1, a közepes és a magas jövedelmű, valamint a 3 és annál több gyermekes háztartásokéban 0,2%-kal emelkedtek a fogyasztói árak az előző év azonos időszakához képest. Az alacsony jövedelmű háztartások esetében az átlagnál magasabb volt az árváltozás mértéke (0,5%), részben azért, mert a szeszes italok, dohányárúk áremelkedése – a fogyasztási szerkezetükben képviselt magasabb arány miatt – nagyobb mértékben érintette őket. A nyugdíjasok

esetében is hasonló mértékben, 0,5%-kal emelkedtek az árak. Az átlagosnál magasabb áremelkedés mindkét utóbbi csoport esetében részben azzal is magyarázható, hogy fogyasztási szerkezetükben kisebb arányt képviselnek a közlekedéssel – azon belül is az üzemanyagokkal – kapcsolatos költségek, így őket nem érintette olyan mértékben az üzemanyagárak csökkenése, mint a többi háztartást.

8. tábla

A fogyasztói árak változása a lakosság és a háztartások egyes csoportjaiban

(az előző év azonos időszakához képest)

(%)

Lakossági csoport	2015.		2016.	
	év	január–október	október	január–október
Aktív háztartások	-0,3	-0,4	1,0	0,1
Alacsony jövedelmű háztartások	0,2	0,0	1,0	0,5
Közepes jövedelmű háztartások	-0,2	-0,3	0,9	0,2
Magas jövedelmű háztartások	0,0	-0,2	1,2	0,2
3 és több gyermekes háztartások	-0,2	-0,4	1,0	0,2
Nyugdíjasok	0,4	0,3	0,9	0,5
Összes háztartás	-0,1	-0,2	1,0	0,2

Az **Európai Unió (EU-28)** egészében az első tíz hónap átlagában – az unió harmonizált fogyasztóiár-indexe alapján – 0,1%-kal nőttek az árak az előző év azonos időszakához képest. A legnagyobb mértékben Belgiumban nőtt az árszínvonal (1,7%), miközben a leginkább Bulgáriában csökkentek az árak (1,5%).

Társadalmi és jövedelmi folyamatok

Népmozgalom

2016 I–III. negyedévére az egy évvel korábbinál kevesebb születés és halálozás, valamint lassuló ütemű népességsökkenés volt jellemző.

Az előzetes adatok szerint 2016 január–szeptemberében 68 802 **gyermek született**, 0,2%-kal (126 fővel) kevesebb az egy évvel korábbinál, a születési arányszám (9,4 ezrelék) nem változott. Az időszakon belül öt hónapban kevesebb, négy hónapban viszont több újszülött jött a világra, mint egy évvel korábban. A legnagyobb emelkedés februárban és augusztusban (egyaránt 6,3%), a legjelentősebb csökkenés (5,9%) pedig májusban következett be.

Az **elhunytak** 92 437 fős száma 2016 első kilenc hónapjában 7,6%-kal (7651 fővel) elmaradt az előző év azonos időszakitól, a halálozási arányszám 1,0 ezrelékpontos csökkenés mellett 12,6 ezreléket tett ki. A január–szeptemberi időszakon belül a hónapok többségében csökkent a halálozások száma, májusban és júniusban emelkedett, szeptemberben pedig stagnált az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A legjelentősebb visszaesés a magas bázishoz képest februárban történt, amikor 20%-kal kevesebben haltak meg, mint egy évvel korábban. A **csecsemőhalandóság** első kilenchravi 4,0 ezrelékes mutatója 0,1 ezrelékponttal alacsonyabb volt az egy évvel korábbinál.

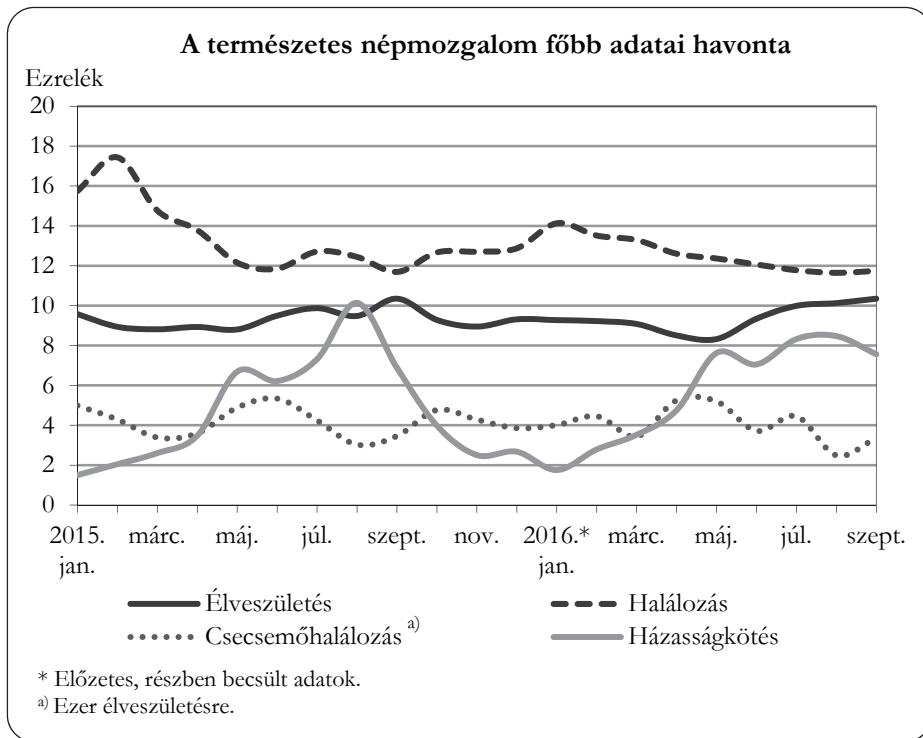
2016 I–III. negyedévében a **természetes fogyás** üteme lassult: a halálozások száma nagyobb mértékben csökkent, mint a születéseké. A természetes fogyásból adódó népességsökkenés 23 635 fő volt, szemben az egy évvel ezelőtti 31 160-nal.

2016 január–szeptemberben többen kötöttek **házasságot** a tavaly ilyenkorinál. Az időszak során 42 459 házasságot anyakönyveztek, ami 10%-kal (3905-tel) felülmúlta az előző év hasonló időszakit.

A **regionális népmozgalmi folyamatokat** tekintve 2016 első kilenc hónapjában a születések száma két régióban enyhén emelkedett (Észak-Alföldön 2,2, Észak-Magyarországon 1,5%-kal), Közép- és Nyugat-Dunántúlon nem változott (0,0, illetve -0,1%), a többi három régióban 0,9 és 1,7% közötti mértékben mérséklődött az előző év azonos időszakához képest. A halálozások száma valamennyi régióban csökkent, a leginkább Dél-Dunántúlon (9,2%). 2016 I–III. negyedévében a természetes fogyás

dinamikája mindegyik régióban lassult, a legnagyobb mértékben Észak-Alföldön (42%-kal).

15. ábra

Foglalkoztatottság, keresetek

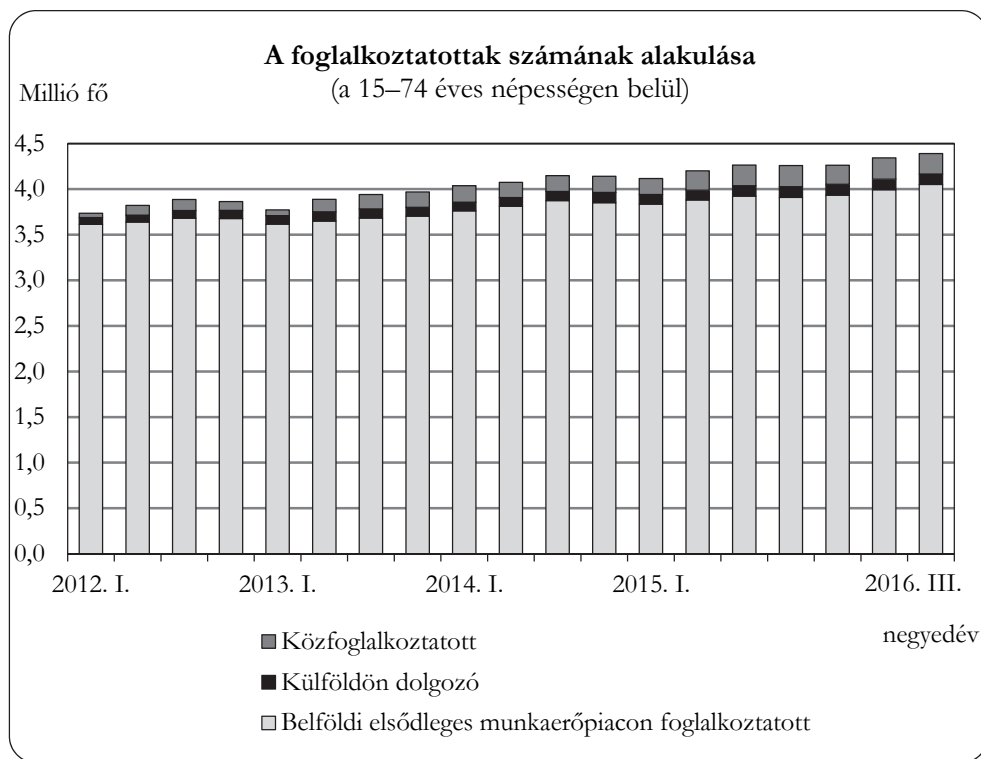
2016 I–III. negyedében tovább javultak a főbb munkaerőpiaci mutatók: a gazdaságilag aktívak rétege szélesedett, növekedett a foglalkoztatottság és mérséklődött a munkanélküliség. Ezzel párhuzamosan folytatódott az inaktívak számának és arányának csökkenése.

Unió összehasonlításban hazánk munkaerőpiaci pozícióját hosszú idő óta javuló tendencia jellemzi. A hazai foglalkoztatási arány bővülése azt eredményezte, hogy a magyarországi foglalkoztatás szintje (66,4%) lényegében megegyezett az unió átlagával (66,6%), a munkanélküliségé pedig számottevően (3,6 százalékponttal) alacsonyabb

annál. Mind a foglalkoztatás, mind a munkanélküliség tagállami rangsorában előrébb léptünk: előbbinél a középmezőny elejére, utóbbinál a legalacsonyabb mutatóval rendelkező országok közé.²⁰

2016 III. negyedévében a 15–74 éves népességén belül a **foglalkoztatottak** száma 4 millió 391 ezer fő volt, ami 126 ezer fős emelkedést jelent az egy évvel korábbihoz képest. A bővülést teljes egészében a hazai elsődleges munkaerőpiacon foglalkoztatottak létszám-növekedése eredményezte, mivel a közfoglalkoztatottak és a külföldi telephelyen dolgozók száma mintavételi hibahatáron belül – egyaránt ezer fővel – mérséklődött 2015 III. negyedévéhez viszonyítva. A foglalkoztatottak közül a 15–64 évesek korcsoportjába 4 millió 346 ezren tartoztak, 118 ezer fővel (2,8%-kal) többen a 2015. III. negyedévinél, míg **foglalkoztatási arányuk** egy év alatt 2,3 százalékponttal, 67,1%-ra nőtt.

16. ábra

²⁰ A rendelkezésre álló legfrissebb, 2016. II. negyedévi adatok a 15–64 éves népességre vonatkoznak. Az adatok forrása az Eurostat adatbázisa.

A **nők és a férfiak** foglalkoztatási mutatói lényegében azonos mértékben (2,4 és 2,3 százalékponttal) javultak 2015 III. negyedévéhez képest, így előbbiek foglalkoztatási aránya 60,8%-ra, utóbbiaké 73,6%-ra emelkedett. Mindhárom fő **korcsoportban** gyarapodott a foglalkoztatottak száma és aránya. A munkaerőpiacon kis számban jelen lévő 15–24 éves fiatalok foglalkoztatási aránya 29,1, a legjobb munkavállalási korú, 25–54 éveseké 82,6, az idősebb, 55–64 éveseké 50,6%-ra nőtt. A foglalkoztatási arány mindegyik, az **iskolai végzettség** alapján képzett kategória esetében meghaladta az egy évvel korábbi, a növekedés 2,0–2,9 százalékpont között alakult. Változatlanul a legfeljebb alapfokú végzettségűek foglalkoztatottá válásának esélye a legkisebb, a felsőfokúaké a legnagyobb: előbbiek foglalkoztatási aránya 37,7, utóbbiaké 84,2% volt 2016 III. negyedévében.

9. tábla

**A 15–64 évesek foglalkoztatási aránya és a munkanélküliségi rátája
főbb jellemzők szerint**
(adott év III. negyedévében)

Mutatók	Foglalkoztatási arány		Munkanélküliségi ráta	
	2015	2016	2015	2016
(%)				
Nemek szerint				
Férfiak	71,3	73,6	6,2	4,9
Nők	58,4	60,8	6,8	5,0
Korcsoportok szerint				
15–24 éves	26,7	29,1	16,7	12,7
25–54 éves	81,3	82,6	5,6	4,3
55–64 éves	46,4	50,6	5,4	4,0
Legmagasabb iskolai végzettség szerint				
Legfeljebb alapfokú	35,6	37,7	15,8	12,7
Középfokú, érettségi nélkül	72,5	74,7	6,8	5,1
Középfokú, érettségivel	67,1	70,0	5,4	3,9
Felsőfokú	81,9	84,2	2,7	2,0
Összesen	64,8	67,1	6,5	4,9

2016 III. negyedévében a **nemzetgazdaság mindhárom szektorát** (mezőgazdaság, ipar és építőipar, valamint szolgáltatás) a foglalkoztatotti létszám növekedése jellemezte az előző év III. negyedévéhez viszonyítva. A mezőgazdaságban 217 ezren, 4,9%-kal többen dolgoztak. Az ipari ágakban 1 millió 52 ezer főt foglalkoztattak, itt 5,5%-os bővülés történt. Ezen belül mind a négy ipari ágazatot (bányászat, feldolgozóipar, energiaipar, valamint víz- és hulladékgazdálkodás) létszámemelkedés jellemezte. (A feldolgozóipar 13 alága közül 9-ben gyarapodott a foglalkoztatottak száma, ezen belül a – két legnagyobb létszámú – járműgyártás és

élelmiszeripar területén szintén emelkedett.) Az építőiparban 281 ezer fő dolgozott, 2,6%-kal több az előző év III. negyedévinél. A szolgáltató tevékenységet ellátó ágakban a 2 millió 793 ezer fős foglalkoztatotti létszám 1,8%-os létszámbővülésnek felelt meg. Ezen belül a legnagyobb mértékű növekedés az ingatlanügyletek (17%) és az információ, kommunikáció (14%) területén történt. A közszolgáltatást végző három ágazatban: közigazgatásban, oktatásban és egészségügyben egyaránt nőtt a foglalkoztatottak száma. Ezzel szemben az egyéb tevékenység, a tudományos és műszaki tevékenység, valamint a művészet és szabadidő ágazatát 5,0–9,6%-os létszámcsökkenés jellemezte az előző év III. negyedévéhez képest.

A rendelkezésre álló legfrissebb, **2016. augusztus–októberi** adatok alapján folytatódott a foglalkoztatás bővülése: a 15–64 éves népességen belül a foglalkoztatottak száma az egy évvel korábbihoz képest 129 ezer fővel (3,0%-kal), 4 millió 358 ezer főre, a foglalkoztatási arány pedig 2,5 százalékponttal, 67,4%-ra emelkedett.

A **munkanélküliek száma** – a 15–64 éves népességen belül – 226 ezer fő volt, 66 ezer fővel (23%-kal) kevesebb az előző év III. negyedévinél, a **munkanélküliségi ráta** – ugyanezen időszak alatt – 1,5 százalékponttal 4,9%-ra esett vissza. (A negyedéves adatokkal összevetve a munkanélküliség jelenlegi szintje a munkaerő-felmérés közel 24 éves történetének egyik legalacsonyabb értéke.)

A **nőket és a férfiakat** közel azonos szintű munkanélküliség jellemezte (5,0 és 4,9%), ugyanakkor a nőknél a javulás nagyobb mértékű volt, mint a férfiaknál (1,8 és 1,3 százalékpont) a 2015 III. negyedévéhez viszonyítva. Mindhárom fő **korcsoportban** mérséklődött a munkanélküliség, leginkább (4,0 százalékponttal) a 15–24 évesek körében. A fiatalok munkanélküliségi rátája 12,7% volt, az ún. legjobb munkavállalási korú, 25–54 éveseké 4,3, az 55–64 éveseké 4,0%. A munkanélküliségi ráta értéke mindegyik **iskolai végzettség** szerinti kategóriában kevesebb volt az egy évvel korábbinál, a legfeljebb alacsony fokú végzettségűeknél csökkent legnagyobb mértékben (3,1 százalékpont). A jelentős mérséklődés ellenére változatlanul körükben a legmagasabb (12,7%) a munkanélküliségi ráta, a felsőfokú végzettségűeknél a legalacsonyabb (2,0%).

A legfrissebb, **2016. augusztus–októberi** adatok szerint a munkanélküliségi mutatók tovább mérséklődtek: a munkanélküliek száma – a 15–64 éves népességen belül – egy év alatt negyedével (71 ezer fővel), 218 ezer főre, míg a munkanélküliségi ráta 1,6 százalékponttal, 4,8%-ra esett vissza.

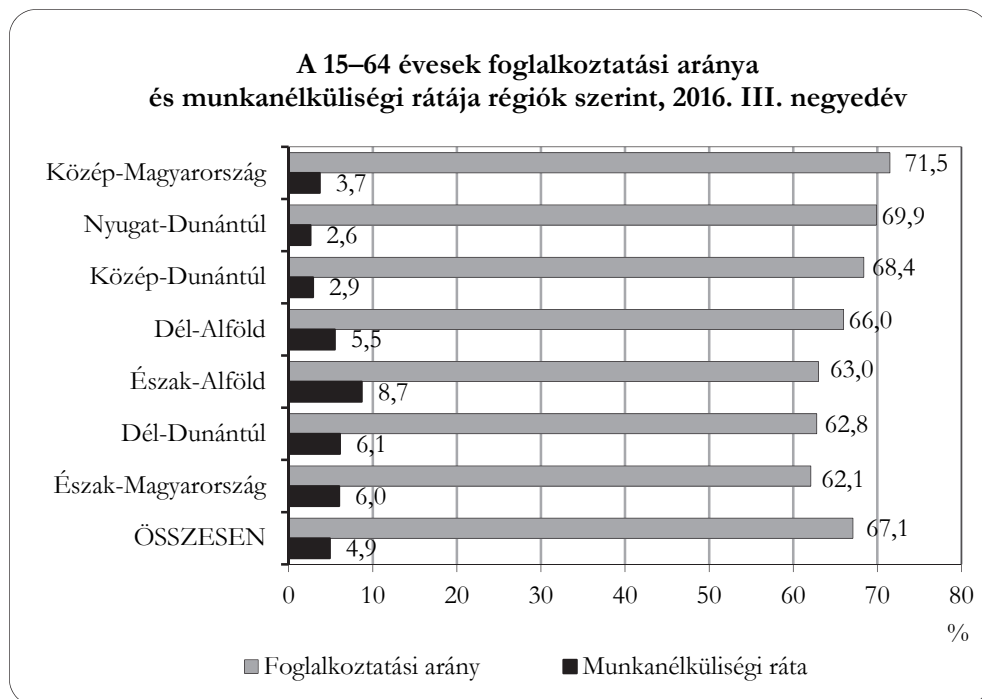
Az **álláskeresők** átlagosan 18,1 hónapot **töltöttek munkakereséssel** (egy évvel korábban 18,9 hónapot), a **tartósan**, vagyis legalább egy éve **állástalanok aránya** 49,2-ről 48,1%-ra mérséklődött.²¹

A **Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat** adminisztratív adatai szerint a nyilvántartott álláskeresők száma átlagosan 282 ezer fő volt 2016. szeptember végén, 60 ezer fővel (17%-kal) kevesebb az egy évvel korábbtól. A főbb kategóriákat illetően a pályakezdő fiatalok, a legfeljebb 8 általános iskolával rendelkezők, vagy a diplomás álláskeresők létszámának alakulását ugyancsak ez a nagymértékű, csökkenő tendencia határozta meg.

2016 III. negyedében mindegyik **régiót** – Közép-Dunántúl kivételével – a foglalkoztatás bővülése és a munkanélküliség mérséklődése jellemezte az előző év azonos időszakához viszonyítva. Egy év alatt Közép-Magyarországon és Észak-Alföldön nőtt legnagyobb mértékben (3,2 és 2,9 százalékponttal) a foglalkoztatási arány, míg a munkanélküliségi ráta Dél-Dunántúlon és Észak-Magyarországon csökkent leginkább (2,4 és 2,0 százalékponttal). A foglalkoztatás szintje Közép-Magyarországon volt a legmagasabb (71,5%) és Észak-Magyarországon a legalacsonyabb (62,1%), miközben a legkisebb munkanélküliségi ráta Nyugat-Dunántúlt (2,6%), a legnagyobb pedig Észak-Alföldet (8,7%) jellemezte. Míg a foglalkoztatás terén nőtt a két szélső érték közötti különbség, addig a munkanélküliség esetében mérséklődött. A megyék között – Budapest mutatóit figyelmen kívül hagyva – a legmagasabb foglalkoztatási és a legalacsonyabb munkanélküliségi rátát Győr-Moson-Sopron (70,3 és 2,2%) és Vas (69,9 és 2,7%) megyében mértük, míg a legalacsonyabb foglalkoztatási mutató Nógrád megyét (59,6%), a legmagasabb munkanélküliségi ráta pedig Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét (11,3%) jellemezte.

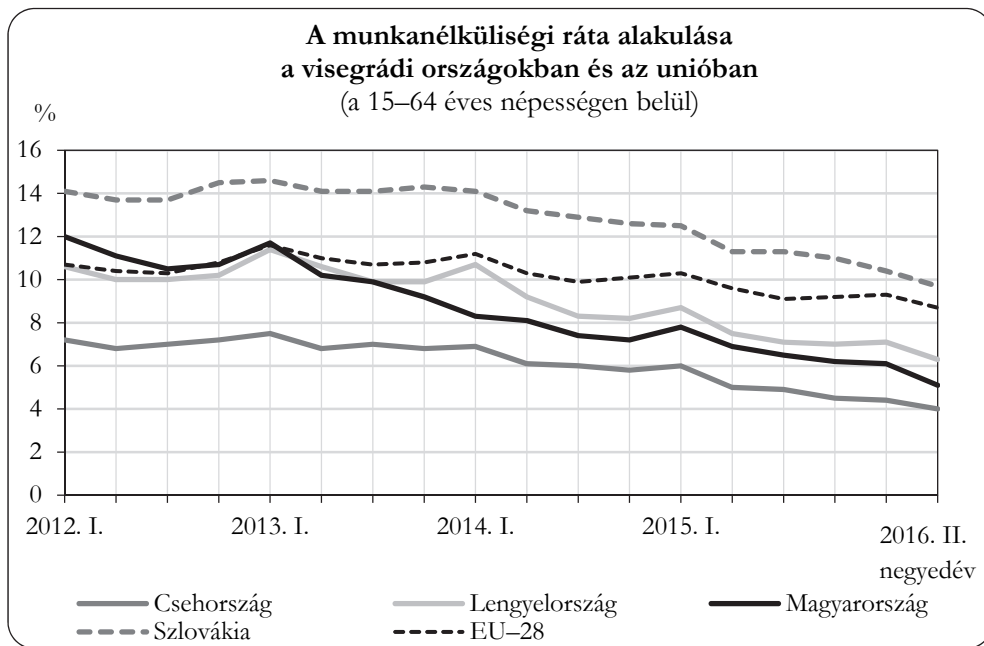
²¹ A 15–74 éves népességet tekintve.

A **2016. II. negyedévi** – a rendelkezésre álló legfrissebb – adatok alapján mind az **unió 28 tagállamának átlagát**, mind a tagországok döntő többségét a foglalkoztatás növekedése és a munkanélküliség mérséklődése jellemezte. A 15–64 évesek körében az EU–28 átlagában a **foglalkoztatási arány** 66,6, a **munkanélküliségi ráta** 8,7% volt, előbbi 1,1 százalékponttal meghaladta, utóbbi 0,9 százalékponttal alatta maradt a 2015. II. negyedévinek. Cipruson, Horvátországban, Magyarországon, Litvániában, Spanyolországban és Szlovákiában javult a legnagyobb mértékben a foglalkoztatás és esett vissza a munkanélküliség 2015. II. negyedévéhez viszonyítva. Ezzel szemben Luxemburgban egy év alatt egyaránt romlott a foglalkoztatási arány és a munkanélküliségi ráta, míg Romániában előbbi csökkent, Ausztriában és Észtországban pedig az utóbbi mutató lett magasabb. Az unióban a legmagasabb (73,3–76,7%) foglalkoztatási arány Észtországot, az Egyesült Királyságot, Németországot, Hollandiát, Dániát és Svédországot, a legalacsonyabb pedig Görögországot (52,4%), Horvátországot (57,4%) és Olaszországot (57,7%) jellemezte. A munkanélküliségi ráta Görögországban és Spanyolországban kiemelkedően magas (23,3 és 20,1%), emellett a 15–24 éves fiatalok munkanélküliségi rátája is ebben a két tagországban a legmagasabb (49,1 és 46,5%). Ez a mutató az unió átlagában 18,7% volt, a magyar fiataloké ennél

lényegesen alacsonyabb: 13,3%. Az állástalanok aránya – a 15–64 éves népességen belül 2016 II. negyedében – Csehországban és Németországban volt a legalacsonyabb: 4,0 és 4,2%.

18. ábra

2016. szeptemberben a teljes munkaidőben alkalmazásban állók – nemzetgazdasági szintű²² – **bruttó átlagkeresete** 257 900 forint volt, 6,7%-kal több az egy évvel korábinál. A családi adókedvezmény nélküli **nettó átlagbér** 171 500 forintos összege, 8,3%-kal meghaladta a 2015. szeptemberit. (2016-ban a személyijövedelemadókulcs 1 százalékponttal csökkent az előző évhez képest, ennek következtében a bruttó és a nettó keresetek növekedési üteme 2016 januárjától eltér egymástól.)

2016. január–szeptemberben a keresetnövekedés ütemére a minimálbér és a garantált bérminimum 5,7%-os emelkedése, a fegyveres testületek illetményemelése, az egészségügyi és a szociális területen dolgozók részére kifizetett emelt bérkiegészítés, illetve kiegészítő pótlék is hatással volt. A teljes munkaidőben alkalmazásban állók nemzetgazdasági szinten átlagosan havi **bruttó** 257 900 forintot kerestek, 6,1%-kal többet a 2015. január–szeptemberinél. A családi adókedvezmény nélküli **nettó**

²² A legalább öt főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a megfigyelt nonprofit szervezeteknél.

átlagkereset 171 500 forint volt, az emelkedés – a bruttó bér átlagát meghaladó mértékű – 7,7%. 2016-ban a családi adókedvezmény igénybevételének szabályai – elsősorban a kétgyermekes családok esetében – jelentősen módosultak, befolyásolva a nettó keresetek nagyságát és változását. A családi adókedvezményt is figyelembe véve a nettó kereseti átlag 178 700 forintra becsülhető.

A közfoglalkoztatottak átlagkereseti adatait figyelmen kívül hagyva a bruttó átlagkereset egy év alatt 6,5, a nettó 8,1%-kal emelkedett.

A vállalkozásoknál alkalmazásban állók havi nettó 181 100 forintot kerestek, ez 7,0%-os növekedést jelentett az előző év azonos időszakához képest. Közfoglalkoztatás nélkül számolva a költségvetésben a nettó átlagbér egy év alatt 11,5%-kal, 181 200 forintra nőtt, míg a nonprofit szervezeteknél dolgozók 165 200 forintos havi nettó átlagkeresete 7,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. (A költségvetési intézmények és a nonprofit szervezetek kiemelését a közfoglalkoztatottak jelentős száma indokolja, mivel 94%-uk változatlanul ebben a két gazdálkodási formában dolgozott.)

10. tábla

A nettó átlagkeresetek alakulása, 2016. január–szeptember

Megnevezés	Összesen		Közfoglalkoztatás nélkül	
	forint	változás az előző év azonos időszakához képest, %	forint	változás az előző év azonos időszakához képest, %
Versenyszféra	181 100	7,0	181 900	6,9
Költségvetés	153 600	9,4	181 200	11,5
Nonprofit szervezetek	150 800	6,8	165 200	7,2
Nemzetgazdaság összesen	171 500	7,7	181 200	8,1
Ebből: közfoglalkoztatott	52 500	0,3	X	X

A fogyasztói árak 0,1%-os növekedése mellett a **reálkereset** 7,6%-kal emelkedett.

A költségvetési és a nonprofit szférában a foglalkoztatottak érintett köre, mintegy 145 ezer fő – a 2011–2012. évi adó- és járulékváltozások ellentételezését szolgáló – a keresetbe nem tartozó **kompenzációban** részesült, ennek összege a költségvetésben átlagosan havi bruttó 9500, a nonprofit szervezeteknél 9400 forint volt 2016 január–szeptemberében.

Közfoglalkoztatottként – lényegében szinte csak teljes munkaidőben – átlagosan 203 ezer fő dolgozott, számuk 7,8%-kal nőtt a 2015. január–szeptemberihez képest. Bruttó átlagkeresetük 79 000 forint volt, 1,2%-kal alacsonyabb az egy évvel korábbinál.

A **nemzetgazdasági ágak** kereseti rangsorában a legmagasabb nettó átlagbér a pénzügyi szolgáltatás (343 ezer forint), illetve az információ és kommunikáció (317 ezer

forint) területét jellemezte, itt a nemzetgazdasági átlag kétszeresét megközelítő összeget kerestek. Ezzel szemben a legkevesebbet a humán egészségügyi, szociális ellátásban (100 ezer forint) és a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátásban (109 ezer forint) dolgozók vitték haza, az átlagnál 42, illetve 36%-kal alacsonyabb összeget. A nettó keresetek valamennyi nemzetgazdasági ágban meghaladták az egy évvel korábbit. A közigazgatásban – döntően a fegyveres testületek illetményemelése²³ következtében – kiemelkedő, 14%-os keresetnövekedés történt. Ezen kívül jelentős, 10–11%-os béremelkedés következett be az ingatlanügyletek és az adminisztratív szolgáltatás területén.

A **rendszeres** (prémium, jutalom, egyhavi külön juttatás nélküli) **havi bruttó átlagkereset** 242 600 forintos összege 6,0%-kal magasabb volt a 2015. január–szeptemberinél. Ezen belül a versenyszférában 5,2, a költségvetésben 7,8%-os növekedés történt. A költségvetési intézményeknél alkalmazásban állók – közfoglalkoztatottak nélküli – rendszeres bére egy év alatt 9,8%-kal emelkedett.

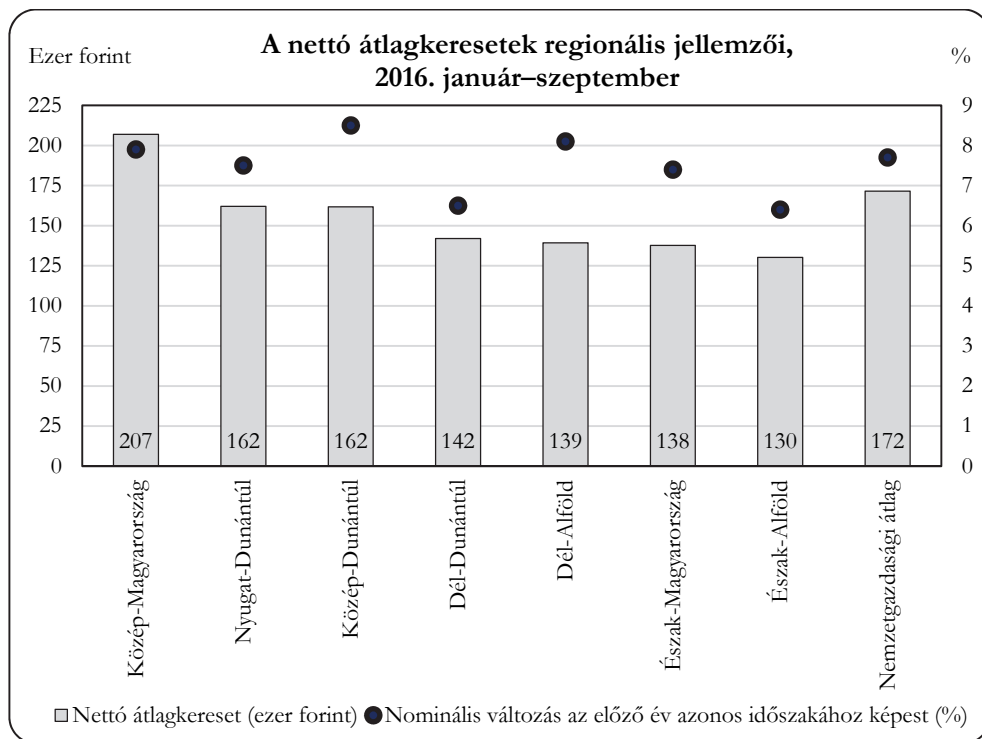
A nemzetgazdasági szintű, átlagos havi **munkajövedelem** 271 200 forint volt, 6,0%-kal meghaladta a 2015. január–szeptemberit. A havi kereseten felüli egyéb pénzbeli, illetve természetbeni juttatások (jubileumi jutalom, étkezési térítés, lakhatási támogatás, munkába járással kapcsolatos költségtérítések) a munkajövedelem 4,9%-át tették ki, ami megegyezett az egy évvel korábbival. A munkajövedelem kereseten felüli része a közigazgatásban és a szállítás, raktározásban volt a legmagasabb (7,9 és 8,0%), míg az építőipar és a humán egészségügyi, szociális ellátás területén a legalacsonyabb (2,6 és 2,7%).

2016. január–szeptemberben a **régiók** közül Közép-Magyarországon, Közép-Dunántúlon és Dél-Alföldön a nettó nominális béremelkedés (7,9–8,5%) meghaladta a nemzetgazdaság 7,7%-os átlagát, ugyanakkor a többi régióban (6,4–7,5%) elmaradt attól. (Megyei szinten a növekedés két végpontján Nógrád és Somogy megye található: míg előbbiben 9,6%-os bérnövekedést történt, addig utóbbiban ez mindössze 5,5% volt.) Közép-Magyarország kiemelkedik a kereseti rangsorból – a főváros és vonzáskörzete kereseti lehetőségeinek köszönhetően –, itt a nettó átlagbér összege 207 ezer forint volt, miközben a legalacsonyabb mutatóval rendelkező Észak-Alföldön ez 130 ezer forint. Nőtt a keresetek területi különbsége: egy év alatt több mint 7 ezer forinttal, 77 ezer forintra emelkedett a legmagasabb és a legalacsonyabb bérrrel rendelkező régió közötti differencia.

---

²³ Ezen belül a nettó átlagkereset a honvédelemben 43, a közbiztonság, közrend területén 26, a tűzvédelemben 27%-kal magasabb volt az előző év január–szeptemberinél.

19. ábra

Személy sérüléses közúti közlekedési balesetek

2016 január–szeptemberében 12 441 személy sérüléssel járó közúti közlekedési baleset történt, 1,9%-kal több, mint 2015 azonos időszakában. A balesetek kimenetele enyhén javult, miután a halálos balesetek száma 5,7%-kal kevesebb lett, a súlyos sérüléssel járóké pedig nem változott. A balesetek során 422-en veszítették életüket, 4129-en súlyosan, közel 12 ezren könnyebben sérültek meg.

A balesetek 62%-a személygépkocsi-vezetők, 12%-a kerékpárosok, 9%-a tehergépkocsit vezető, 5–5%-a gyalogosok és motorkerékpárosok hibájából következett be.

A balesetek 69%-a lakott területen belül történt. A lakott területen kívül történt 3800 baleset tizedének volt autópálya a helyszíne. A legtöbb baleset továbbra is az M1-esen, legkevesebb az M6-oson történik.

Az előző évhez képest 4,1%-kal több balesetet okoztak **ittasan**. A közel 1200 ilyen baleset – az összes baleset 9,4%-a – több mint felét ittas személygépkocsi-vezetők, negyedét kerékpárosok, és több mint tizedét segédmotoros-kerékpárt vezetők okozták. Ez utóbbiak összes balesetének közel negyede ittas vezetés miatt következett be, a kerékpáros baleseteknek pedig több mint ötöde.

FÜGGELÉK

A TEÁOR'08 nomenklátúra szerinti nemzetgazdasági ágak teljes és a tájékoztatásban előforduló közérthető, rövid megnevezései

Teljes megnevezés, TEÁOR'08		Rövid megnevezés	
A	Mezőgazdaság, erdőgazdaság, halászat	A	Mezőgazdaság
B	Bányászat, kőfejtés	B	Bányászat
C	Feldolgozóipar	C	Feldolgozóipar
D	Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	D	Energiaipar
E	Vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, kármentesítés	E	Víz- és hulladékgazdálkodás
F	Építőipar	F	Építőipar
G	Kereskedelem, gépjárműjavítás	G	Kereskedelem
H	Szállítás, raktározás	H	Szállítás és raktározás
I	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	I	Vendéglátás
J	Információ, kommunikáció	J	Információ és kommunikáció
K	Pénzügyi, biztosítási tevékenység	K	Pénzügyi szolgáltatás
L	Ingatlanügyletek	L	Ingatlanügyletek
M	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	M	Tudományos és műszaki tevékenység
N	Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	N	Adminisztratív szolgáltatás
O	Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	O	Közigazgatás
P	Oktatás	P	Oktatás
Q	Humán egészségügyi, szociális ellátás	Q	Egészségügyi szolgáltatás
R	Művészet, szórakoztatás, szabadidő	R	Művészet és szabadidő
S	Egyéb szolgáltatás	S	Egyéb szolgáltatás
T	Háztartás munkaadói tevékenysége, termék előállítása, szolgáltatás végzése saját fogyasztásra	T	Háztartások tevékenysége
U	Területen kívüli szervezet	U	Területen kívüli szervezet

Jelmagyarázat:

- = a jelenség nem fordult elő
- .. = az adat nem ismeretes
- 0 = a mutató értéke olyan kicsi, hogy kerekítve zérust ad
- x = a mutató nem értelmezhető
- + = előzetes adat
- R = revideált adat
- , | = a vonallal elválasztott adatok összehasonlíthatósága korlátozott